

DOCUMENTA HISTORICA 67.
Az SZTE BTK Történelem Diákkör kiadványa

**SZEMELVÉNYEK
ZSIGMOND LENGYEL HERCEG
BUDAI SZÁMADÁSAIBÓL**

Fordította és a bevezető tanulmányt írta:
HOROGSZEGI ZOLTÁN, RÁBAI KRISZTINA

JATEPress
Szeged 2005

A Documenta Historica eddig megjelent számai:

1992

1. Az 1887-es földközi-tengeri egyezmények. [Nyemcsok Attila] (*elfogyott*)
2. A tiltsiti béke (1807. júl. 7.). [Szász Erzsébet] (*elfogyott*)
3. Talleyrand, Charles-Maurice: Értekezés annak előnyeiről, hogy a jelen körülmények között új gyarmatokat szerezzünk. [Szász Géza]
4. A schönbrunni béke (1809. okt. 14.). [Szász Erzsébet]
5. Edvard Beneš: Zúzzátok szét Ausztria–Magyarországot! (A cseh-szlovákok áldozatának történelmi bemutatása). [Gulyás László] (*elfogyott*; utánnymás: 23. sz.)
6. Korai angolszász törvények I. A kenti törvények. [Szántó Richárd] (*elfogyott*)
7. Az 1939–40-es finn–szovjet háború dokumentumai. [Engi Imre]
8. Dokumentumok az orosz–szovjet törekvésekről a Boszporusz és a Dardanellák megszerzésére (Konstantinápoly-egyezmény, 1915; német–orosz tárgyalások, 1940). [Boros Tamás]

1993

9. A Birodalom és Észtország. A szovjet–észt szerződések megszületésének dokumentumai (1939 szeptember). [Vandlík Krisztina]
10. Edward Balliol skóciai hadjárata. Részletek a Lanercosti krónikából és a bridlingtoni kanonok Gestájából. [Kiss Andrea]
11. Az 1943 decemberi Beneš–Sztálin–Molotov megbeszélések dokumentumai. [Gulyás László]
12. Békeszerződés Nagy-Britannia és az Egyesült Államok között (1783. szept. 3.). [Kökény Andrea]
13. Új bécsi tudósítások a kiváló Schwarzenberg grófnak a tatai, veszprémi és palotai erődök és más helyek elfoglalásáról, a szigeti erőd összeomlásáról és a Törökországban napról-napra erősödő hanyatlásról (1599). [Lévai Judit]
14. 1789 Franciaországa a panaszok tükrében. [Gyuricza Róbert]

1994

15. Az 1594-es birodalmi gyűlés határozatai a magyar háborút illetően. [Wölfinger Ildikó]
16. Volgai német dokumentumok (1918–1941). [Opaszki István]
17. Az 1916. évi arab felkelés kiáltványa. [Ferwagner P. Ákos, Lökös István]
18. A Bayeux-i faliszőnyeg. [Varga Vanda Éva] (*elfogyott*; utánnymás: 34. sz.)

1995

19. A Constantinus-i adománylevel (Donatio Constantini – VIII. sz.). [Piti Ferenc] (*elfogyott*)
20. A Hét Sziget Köztársaság és Kapodisztriasz. [Szász Erzsébet]
21. A lengyel emigráns kormány és a Szovjetunió kapcsolatfelvételének dokumentumai, 1941. [Csösz László]
22. Németország két megosztási terve (Morgenthau-terv, Frankfurter dokumentumok). [Mayer János]
23. Edvard Beneš: Zúzzátok szét Ausztria–Magyarországot! (A cseh–szlovákok áldozatának történelmi bemutatása). [Gulyás László] (az 5. sz. utánnymása).
24. Az 1849-es magyar–velencei szerződés. [Krámli Mihály]
25. Az Anitta-felirat (i. e. 1600 körül). [Bolega Erika]

DOCUMENTA HISTORICA 67.
Az SZTE BTK Történelem Diákkör kiadványa

**SZEMELVÉNYEK
ZSIGMOND LENGYEL HERCEG
BUDAI SZÁMADÁSAIBÓL**

Fordította és a bevezető tanulmányt írta:
HOROGSZEGI ZOLTÁN, RÁBAI KRISZTINA

JATEPress
Szeged 2005

Szakmai lektor:
ALMÁSI TIBOR

Sorozatszerkesztő:
PÁNDI LAJOS

© SZTE BTK Történész Diákkör, 2005
© Horogszegi Zoltán, Rábai Krisztina, 2005
HU-ISSN 1216-0954

ELŐSZÓ

A számadáskönyvek különlegesen gazdag forrásul szolgálnak a történettudomány, elsősorban is a művelődéstörténet számára. Segítségükkel az adott kor mindennapi életébe nyerhetünk betekintést, de pontosíthatják, kiegészíthetik eseménytörténeti ismereteinket is. A „zivataros” évszázadok dacára néhány fennmaradt a késő középkori Magyarországról, a 15. század végéről és a 16. század elejéről. Gondoljunk csak Estei Hippolit püspök egri számadáskönyveire (1501–1508)¹, melyeknek közzétételére teljességében csak 1992-ben került sor, de kisebb részeit már Nyáry Albert is közölte és felhívta a figyelmet a forrás fontosságára.² Zsigmond lengyel herceg (1467–1548) számadásai³ is meglehetősen bőséges információval szolgálnak olvasójuk számára.

Zsigmond a Jagelló dinasztia tagja, IV. Kázmér lengyel király (1447–1492) és Habsburg Erzsébet ötödik fia volt. Kázmér 1492-évből bekövetkezett halála után fiai egymás között osztották fel az apjuk uralma alá tartozó területek feletti hatalmat. Ulászló uralkodott Csehország és Magyarország felett. A lengyel trón János Alberté lett, Sándor jussa a litván nagyfejedelem volt. A legfiatalabb fiú, Frigyes egyházi pályára lépett, a krakkói püspökség javadalmait élvezte és gnézeni érsek volt. Zsigmondnak gyakorlatilag nem jutott semmi, még annyi föld sem, hogy megélhetését méltóságához mérten biztosíthatta volna. Édesanyja ugyan igyekezett neki, mint kedvenc fiának, a litván nagyfejedelemi trónt juttatni, így Sándoré lett volna a lengyel trón, János Alberté a magyar, Ulászlónak pedig meg kellett volna elégednie a Cseh koronával. A magyar trón betöltéséért folyó vetélkedésekben Erzsébet emiatt János Albertet támogatta Ulászlóval szemben.⁴ Az események azonban nem a tervei szerint alakultak, Zsigmondnak továbbra sem volt biztosítva a jövője, kiadásait abból a 8000 forintnyi éves járadékból kellett fedeznie, amit János Albert biztosított számára. Hosszas huzavona után úgy döntöttek, hogy Zsigmondot Ulászló fogja Budán befogadni. A herceg 1498. decemberétől 1501. decemberéig tartózkodott

¹ Estei Hippolit püspök egri számadáskönyvei 1500–1508. Közzéteszi: E. Kovács Péter. Eger, 1992.

² B. Nyáry Albert: Az esztergomi érsekség és egri püspökség számadási könyvei a XV–XVI. századból. Századok 1. (1867.) 378–384. o.

³ Zsigmond lengyel herceg budai számadásai (1500–1502., 1505). Közzéteszi Divéky Adorján. Budapest, 1914. A továbbiakban: Zsigmond herceg számadásai. 1914.

⁴ Adorján: Az 1494. évi löcsei fejedelmi kongresszus. Lőcse, 1913. 8. o. A továbbiakban: Divéky, 1913.

Budán, majd még két alkalommal időzött itt rövidebb ideig, 1502. szeptember 11-től november 28-ig, majd 1505. június 17-től augusztus 10-ig.

Ulászló közbenjárására⁵, 1499. november 29-én János Albert neki adományozta a Glogauai hercegséget. János Albert lengyel király 1501-ben meghalt, így Zsigmondnak lehetősége nyílt a lengyel trón megszerzésére, várakozásai azonban nem teljesültek, bátyja, Sándor lett a lengyel uralkodó.

1504-től lausitzi őrgróf és egész Szilézia kormányzója volt. Igazságügyi és közigazgatási reformjaival "mintaállamokká" szervezte ezeket a területeket. 1506-ban Sándor váratlan halála után övé lett a lengyel királyi korona, melyet I. (Öreg) Zsigmond néven (Zygmunt Stary) egészen haláláig viselt.⁶

Első felesége Szapolyai János lánya, Borbála (1495–1515). Választása a török elleni magyar-lengyel védelmi szövetség megerősítése érdekében esett rá, házasságukból (1512–1515) nem született fiú. Második házasságából (1518–1548), Bona Sforzától született meg örököse, Zsigmond Ágost, aki 1530-tól társuralkodója, majd Zsigmond halála után utódja lett.

I. Zsigmond eredményesen növelte a lengyel királyság területét, hozzácsatolta a Német Lovagrend egykori területét, a Porosz Hercegséget, valamint a Mazóviai Fejedelemséget.⁷ Nevéhez kapcsolható a reneszánsz stílus elterjesztése Lengyelországban.⁸ A Jagellók magyarországi uralomra kerülésével szorosabbra fűződött a kapcsolat a két ország között.

Divéky Adorján megállapítása szerint a Magyarországon töltött évek voltak Zsigmond legboldogabb és leggondtalanabb évei.⁹ A herceg és udvarának ellátása II. Ulászlóra hárult, aki nemcsak pénzt, hanem természetbeni juttatásokat is biztosított öccse számára, utóbbiakat a királyi számtartó (*dispensator*), az előbbit Thurzó János, majd Thurzó György kamaragrófok segítségével. Azok a kisebb hercegségek, amiket Ulászló adományozott Zsigmondnak, nem jelentettek komoly bevételt.¹⁰

A herceg több utazást is tett az országban, megfordult Pozsonyban, Vácott, Visegrádon, Esztergomban, Tolnán, Bácscon, Szegeden és Kecskeméten is.

⁵ Divéky Adorján: Zsigmond lengyel herceg II. Ulászló udvarában. Századok 48. (1914.) 449. o. A továbbiakban: Divéky, Századok, 48.

⁶ Małgorzata Duczmal: Jagellonowie: Leksykon biograficzny. Krakow, 1996. 542–561. o.

⁷ Uralkodók és dinasztikák. Szerkesztette: A. Fodor Ágnes, Magyar Világ Kiadó, 2001. 695. o.

⁸ Divéky Adorján: Magyarország szerepe a lengyel renaissanceban. Archeológiai Értesítő, 1910. 1. füzet, 6. o.

⁹ Zsigmond herceg számadásai. 1914. 4. o.

¹⁰ Főgel József: II. Ulászló udvartartása. Budapest, 1913. passim.

Magyarországon is vele volt leghűségesebb embere és barátja, Szydłowiecki Kristóf¹¹. Budán még udvarmesteri, később – I. Zsigmond mellett – kancellári tisztségben.

A számadások magyar vonatkozású részeit Divéky Adorján tette közzé. A kéziratok a varsói főlevéltárban maradtak fenn, a kincstári osztály 29-es és 33-as számú köteteiben. A 29-es kötet 1500. február 15-től 1504. áprilisig, a 33-as kötet folytatólagosan tart egészen 1507. január 24-ig.¹²

Fordítás közben számos nehézséggel találkozik a fordító. A forrás nyelve alapvetően latin, azonban rendkívül sok lengyel szó és kifejezés található bennük. Ezek értelmezéséhez nagy segítséget nyújtott a kiadás végéhez Divéky által csatolt szótár és mutatók. A tisztán latin szövegrészek fordítása is problémás azonban, ugyanis a szöveg írója meglehetősen hanyagul használja a nyelvet. Gyakran fordul elő olyan mondat, ami vélhetően lengyel szórenddel és szóhasználattal íródott, de latin szavakkal. Gyakori a szavak, akár az állítmány elhagyása, a hibás egyeztetés. Előfordul a cselekvő és szenvedő alakok felcserélése. Általánosnak mondható a névszóragozás elhagyása, különösen személynevek esetén.

A szóhasználatból és stílusbeli sajátosságokból úgy tűnik, hogy a szöveget legalább két személy írta, a kézirat tanulmányozása nélkül azonban ez nem állítható bizonyosan.

A számadásokat rendszeresen ellenőrizte és aláírásával látta el az udvarmester, Szydłowiecki Kristóf is. Zolnay László egy rövidke cikkében megjegyzi: Zsigmond „udvarmesterével, Szydłowiecki Kristóffal...szerény jövedelméről, kiadásairól – fillérről fillérré – terjedő számadást vezetett.” Majd lentebb: „A következő számadáskönyvi bejegyzést már november 21-én Szegeden rója papírra a hercegi sáfár”.¹³ Az első megállapítás kétségtelenül helytálló, amennyiben Zolnay úgy értelmezte, hogy az udvarmester tartozott felelőséggel a számadásokért. Annyi azonban bizonyos, hogy nem Szydłowiecki írta a számadásokat, annál is inkább, mert együtt nevelkedett a herceggel, és emiatt is kitűnően beszélhetett latinul. Az azonban kétségbe vonható, hogy a herceg sáfára írta a kiadásokat. A sáfárt ekkor Móricnak hívják, és a számadások írója név szerint megemlíti, hogy a herceg parancsára pénzt adott neki.¹⁴ Azon kívül tudjuk, hogy a herceg kiterjedt levelezést folytatott, és valószínűleg emiatt két

¹¹ A kancellár naplója szintén értékes forrása történelmünknek. Krzysztoff Szydłowiecki kancellár naplója 1523-ból. Sajtó alá rendezte: Zombori István. Budapest, 2004.

¹² Zsigmond herceg számadásai. 1914. 6. o.

¹³ Zolnay László: Szeged-környék néhány művelődéstörténeti emléke 1500 őszéről. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1974–75/1 5-6. o.

¹⁴ Zsigmond herceg számadásai. 1914. 70. o.

írnoka volt. Feltételezhetjük, hogy mindig közülük valamelyik vezette a *registrumok*at, ebből fakadhat a stílusbeli különbség is.

A herceg anyagi helyzetének szűkössége miatt a számadások valóban igen aprólékosak és pontosak, ebből következően rendkívül eleven képet rajzolnak a korabeli hercegi udvar életéről. Tanulmányozásukkal képet kaphatunk arról, hogyan működött az udvartartás, hány főből állhatott, kinek mi volt a feladata, mennyi a járandósága. Közvetlen közelről figyelhetjük meg az egyik legnagyobb európai dinasztia tagjának mindennapi életét. Kibontakozik előttünk a herceg napirendje, kedvenc időtöltései, kedves tárgyai, ruhatára, szobája berendezése. Azonban az egyszerűbb emberek mindennapjai legalább ilyen érdekesek lehetnek számunkra, és a forrás bőven szolgáltat ezekről is adatokat.

Mivel az udvar anyagi forrásai szűkösek voltak, nem tudták egyszerre intézni a nagy beszerzéseket, ezért folyamatosan találkozhatunk apró kiadásokkal, jól nyomon követhetők a szükségletek alakulásai, az árak és bérek változásai. Érdekesek orvostörténeti vonatkozásai is. Betegségek, sérülések gyógyításához kiadott összegekkel, nyomorultaknak, franciakórosoknak adott alalmaznával gyakran találkozhatunk. Sűrűn megemlítik a fürdőt, ahol egyfajta egészségmegőrzés és emellett gyógyító tevékenység is folyt a borbélyok közreműködésével. A herceg maga is rendelkezett egy ún. kettős asztrológiai naptárral, amiben feltehetőleg egészségügyi előírások is szerepeltek.¹⁵

Táplálkozásra vonatkozó adatok is szép számmal vannak, ebben a vonatkozásban azonban sajnálatos, hogy a mindennapi szükségleteket a király biztosította, ezek ugyanis emiatt nem jelennek meg a számadásokban. Szinte az utazás az egyedüli lehetőség, amikor részletes képet kaphatunk a herceg táplálkozásáról, ugyanis ekkor a herceg emberei szerzik be az úthoz szükséges készleteket.

Az udvar érdekes színfoltja, a bolond személyisége lépten-nyomon átsejlik a száraz adatok alkotta tárgyilagos képen, a részeges káplánnal és a herceg kutyájával együtt még életszerűbbé, megfoghatóbbá teszik az udvar életét. Mindezeket figyelembe véve láthatjuk, hogy olyan forrással van dolgunk, amely rendkívül sok adatot szolgáltat a középkor végi élet és különösen az udvari élet, a mindennapok megismeréséhez. Ezek mellett a forrást az teszi még értékessé számunkra, hogy Magyarország szempontjából nem jelentéktelen személy számadásairól van szó. Zsigmond itt tartózkodása alatt sok kapcsolatot, barátságot szerzett főúri körökben, hazautazása után is folyamatosan figyelemmel kísérte a magyar eseményeket. Házasság révén dinasztikus kapcsolatot

¹⁵ Zsigmond herceg számadásai. 1914. 23. o.

igyekezett létesíteni a két ország között, első felesége halála után ezt lánya, Izabella révén érte el.

A kiadványban szereplő részletek négy különböző helyről származnak, önmagukban is egységes részeket képezve. Az első részben a herceg Budán töltött első, egyben a leghosszabb tartózkodása alatt kapott bevételeket követhetjük nyomon. A második szakaszban ismerkedhetünk meg a mindennapi élet apró részleteivel, az udvar személyzetével, a herceg napirendjével. A harmadik részben Zsigmond részvételét kísérelhetjük nyomon Ulászló bácsi hadjáratában, az előkészületektől a városba való megérkezésig. Az utolsó egységben az 1501. november 28-tól az 1502. november 21-ig terjedő időszak fordítása szerepel. A herceg kíséretével együtt fivére halála miatt Krakóba utazott, majd a következő évben visszatért onnan. Hamarosan Fehérvárra indult Zsigmond, ahol 1502. szeptember 27-én került sor II. Ulászló jegyesének, Annának az érkezésére, szeptember 29-én pedig az esküvőre, ahol a hercegi fivér is részt vett. Ettől kezdve már csak rövidebb időszakokat töltött Zsigmond a Magyar Királyság területén. Ezzel tehát lezáródott a budai gondtalan napok ideje a herceg életében.

Előfordult, hogy a szöveg értelmezése nehézségeket okozott, a fordításban ezeken a helyeken jegyzetben közöljük az eredeti szöveget is. A lengyel szavak csak ott kerültek kiemelésre, ahol problémát okoztak a fordításban. A dolgozat lábjegyzeteiben szereplő adatok, amik az állomások egymáshoz viszonyított távolságát jelzik, légvonalban mért távolságot jelentenek. A pontos útvonal nem következtethető ki a feljegyzésekből, abban csak a nagyobb állomások, szálláshelyek szerepelnek.

Zsigmond élete hátralévő részében is szoros kapcsolatban maradt Magyarországgal, mint Szapolyai Borbála férje, II. Lajos (1516–1526) gyámja, második házasságából származó lánya, Izabella révén pedig János Zsigmond nagypja.

SZEMELVÉNYEK ZSIGMOND LENGYEL HERCEG BUDAI SZÁMADÁSAIBÓL

Hogy tudassék, mennyit ér az ezüstedény, amelyben az asztalkészletet a herceg úr asztalához viszik, és mennyi ezüstöt tartalmaz. A régít, amit a magyar király úrtól¹ kapott a herceg úr, és ami egy lat² híján 17 magyar márkányi ezüstöt tartalmazott, a herceg úr megjavíttatta³, és ehhez ismét hozzátettek, elsősorban a Thurzy⁴ úrtól vásárolt 3 magyar márka és 4 lat ezüstöt, s csak másodsorban vásároltak 1 lat híján 3 ½ magyar márkányi ezüstöt, amelyet most hozzátettek ugyanannál az olasz ötvösnél, aki azt javította.

Az ugyanabban az edényben levő ezüst összege, a régi és az újonnan hozzatett, összességében 18 ½ magyar márkát és két latot tartalmaz.

Hasonlóképpen ugyanabban az edényben levő ezüst megmunkálásáért 1 forintot adtak.

Hasonlóképpen az abroncs, és egyebek aranyozásáért melyek abban voltak aranyoztatva, az első aranyozáshoz, 4 forintot adtak hozzá aranyban, amely a régiről lett leszedve, melyet Magyarország király ura adott, és amely teljesen aranyozott volt, 13 forintnyi aranyat nyertek a leszedéssel.

A teljes összeg, ugyanannál az edénynél, ezüsttel, munkával és aranyozással 141 ½ forintot és egy negyed⁵ forintot tesz ki.

¹ II. Ulászló magyar király, (1490–1516) Zsigmond herceg bátyja.

² loth: lat, a font 1/32-ed része, 1 font kb.: 0,46–0,6 kg.

³ „...*fecit renovare alias przedzialacz...*” A számadáskönyv írója gyakran, mintegy pontosításként, a latin kifejezés mellett használja a lengyel szót is.

⁴ A herceget folyamatosan pénzzel támogatja Ulászló, ezt többnyire a Thurzó családon keresztül oldja meg. Itt valószínűleg Thurzó Györgyről van szó. Zsigmond lengyel herceg budai számadásai. Magyar Történelmi Tár. Budapest 1914. 4. o. A továbbiakban: Zsigmond herceg számadásai. 1914.

⁵ A forrásban használt mértékegység az ort: a forint negyedrésze. Német eredetű darabmérték, pénz viszonylatban negyedrészt jelent, mert a négybe vágott pénzérme negyede csúcsban (ort) végződik. Bogdán István: Magyarországi úr-, térfogat, súly- és darabmértékek 1874-ig. Budapest, 1991. 479. o.

Budán 1500-ban.

Hasonlóképpen két, vagy kevesebb nappal Szent Szaniszló napja⁶ előtt [máj 6. v. 5.] Olbricht küldönc⁷ Thurzy úrtól 37 márka és 40 hestow-nyi⁸ ezüstöt hozott.

Hasonlóképpen két nappal ezután ismét átvettek ugyanettől a Thurzy úrtól a Herceg Úr parancsára 3 ezüst márkát és 40 hestow-ot, mindegyik márka 6 forinttal lett számolva, mindegyik forintért 100 dénárt számlált Olbricht küldönc. A teljes összeg 238 forintot tesz ki.

Budán

Az úr 1500-ik évében a Szent Bálint napja utáni szombatn⁹ [febr. 15.], miután teljes számadás készült arról, hogyan tartalmazza ezt az összes összeget a régi regisztrum, az erről adott elismerés és a herceg úr ugyanebben a számadásban történt aláírása megmutatta, hogy itt az egész, 1 ½ forint híján 500 forint összegből, melyet Pozsonyban a király úr adott, és amelyet Maczyek Thuchorski úr és Kynstard úr familiárisa hozott, a maradékot elkezdték kiadni, a számadás – amely az összeget tartalmazza – okán ugyanis ezt az összeget felosztották így: elköltöttek ugyanabból az összegből 290 forintot, így maradt 210 forint, amit el lehet költeni.¹⁰

Budán

Az úr 1500-ik évében a húsvét utáni szerdán, Szent Adalbert vigiliáján¹¹ [ápr. 22.], Olbricht küldönc 100 forintot szállított magyar pénzben, Thurzy úr adta Mylner úr által, 100 dénár volt számlálva forintonként.

⁶ Szent Szaniszló napja máj. 7-re esik.

⁷ A forráskiadásban itt a „*sartor*” kifejezés szerepel, ezt Divéky Adorján szabó-ként értelmezi. Mivel ezek a személyek kizárólag a személyes küldönc feladatkörét látják el, és a forrásban másutt többször is találkozhatunk „igazi” szabókkal, valószínűleg következetes olvasási hibáról lehet szó, a megfelelő kifejezés a *stator* lenne, amely ebben a korban jelentette a személyes küldöncöt is. (A szó értelmezéséhez Lázár István nyújtott segítséget.)

⁸ A „*hestow*” mértékegységre nem találtam adatot.

⁹ A forráskiadásban tévesen jan. 11-e szerepel.

¹⁰ A forrás megfogalmazása itt zavaros, vö. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 12. o. A fordításhoz Lázár István nyújtott segítséget.

¹¹ Vigilia: az ünnep előtti nap.

Budán

Hasonlóképpen az úr 1500-ik évében, a Szent Zsófia utáni hétfőn [máj. 18.], 200 forintot hoztak magyar pénzben. Olbricht küldönc által vettem át 100 magyar dénárt számlálván mindegyik forintért, Mylner úrtól, Thurzy úr intézőjétől.¹²

Hasonlóképpen Budán, a pütkösd utáni szerdán [jún.10.] a *mi Ba ter Anthon* szótagban,¹³ átváltottak 32 német garas forintot abból az 500 forintos összegből, amelyet Pozsonyban a király úr adott. Ebben 43 forint német garasban volt, de 12 forintot adtak Bécsben székekre Pholknar Zsigmond által, és a maradékot Olbricht küldönc átváltotta magyar pénzre, melyből az átváltás során elveszett 1 forint és 24 dénár, a minden forinthez hozzáadott összeg miatt.¹⁴

Hasonlóképpen Budán 1500-ban, Krisztus Teste másnapján, pénteken [jún. 19.] a *Prothus Al* szótagban, 100 forintot szállított Olbricht küldönc kisebb magyar pénzben, Mylner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak mindegyik forintért.

Hasonlóképpen Budán 1500-ban, Arnolfus napján, szombaton [júl. 18], 100 forintot hozott Olbricht küldönc Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől kisebb magyar pénzben, 100 magyar dénárt számoltak mindegyik forintért.

Hasonlóképpen Budán 1500-ban, a Nagyboldogasszony előtti szerdán [aug. 12.], a *bur ip Eus Sum* szótagban, 100 forintot hozott Olbricht küldönc Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, kisebb magyar pénzben 100 magyar dénárt számoltak mindegyik forintért.

Hasonlóképpen Budán 1500-ban, Kisasszony másnapján [szept. 9.], a *Gorgon Pro iaci Crux* szótagban, 100 forintot hozott Olbricht küldönc kisebb magyar pénzben Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, mindegyik forintért 100 magyar dénárt számoltak.

¹² „...a domino Mylner factore domini Thurzy...” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 12. o.

¹³ A számadások írója meglehetősen gyakran alkalmazza a dátummegjelölésre a cisiojanus naptár szótagjait. A „csíziók” eredetileg huszonnégy sorból álló versbe szedett, latin nyelvű ünnepnapárak voltak. Az év tizenkét hónapjára elosztva minden hónapra két-két verssor jutott, így minden egyes szótag az év meghatározott napját jelölte. Az egy napra eső szótag nem mindig értelmes, de a versek megtanulásával lehetőség nyílt a fontos ünnepek meghatározására. Ebben a szövegben a latin szövegből átvett szótagokat szerepeltetem, mindig az első szótag jelenti az esedékes napot.

¹⁴ Átváltási veszteség.

Budán 1500.

Hasonlóképpen pénteken a *mique Franciscus* szótagban [okt. 2.], 200 forintot hozott Jurek küldönc magyar pénzben Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1500.

Hasonlóképpen a Ferenc¹⁵ előtti pénteken [okt. 2.], a *mique Franciscus* szótagban 1000 forintot adott a király úr, Bács felé való úti készülődésében,¹⁶ magyar pénzben, Burian úr által 100 magyar dénárt számoltak minden forintért, mely összegből hiányzott 70 magyar dénár.

Budán 1500.

Hasonlóképpen a Ferenc utáni hétfőn [okt. 5.], már a Budáról Bács felé való utazásban, 100 forintot hozott Maczyek Thuchorski úrtól, az ő szolgálja, Schimek, 100 dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1500.

Hasonlóképpen a Ferenc utáni pénteken [okt. 9.], a *Di Ger Arteque Calx* szótagban 100 forintot hozott magyar pénzben Jurek küldönc Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, már a Budáról Bács felé utazásban, 100 magyar dénárt számoltak forintonként.

Budán 1500.

Hasonlóképpen a Karácsony napja előtti szerdán [dec. 23.], a *modo Nat* szótagban 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

¹⁵ Assisi Szent Ferenc névnapja, okt. 4-re esik.

¹⁶ II. Ulászló török elleni hadjáratnak szánta az utazást, melyre elkísérte öccse is. A hadjáratot Bácsón, a tél beállta miatt a következő tavaszra halasztották. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 5. o.

Budán 1501.

Hasonlóképpen a Gyertyaszentelő Boldogasszony¹⁷ előtti pénteken [jan. 29.], a *lelumén* szótagban 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Milner budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen pénteken, ama vasárnap¹⁸ előtt, mikor a templomban a *Reminiscere* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 5.], a *fi ci Tho decoratur* szótagban, 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc Milner budai polgár úrtól, Thurzi úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen Szent György napján, pénteken¹⁹ [ápr. 23.], 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc Melich budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen szombaton, ama vasárnap²⁰ előtt, mikor a templomban a *Palmarum* kezdetű zsoltárt éneklük [ápr. 3.], az in *Ambrosii festis* szótagban 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich budai polgár úrtól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak mindegyik forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen a Szent Szaniszló napja utáni kedden [máj. 11.], a *pi Ner Ser Soph* szótagban, 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgár úrtól, Thurzo úr intézőjétől, 100 dénárt számoltak minden forintért.

¹⁷ A Purificationis Mariae, másként Szűz Mária tisztulata ünnepe febr. 2-ra esik.

¹⁸ A húsvét előtti ötödik vasárnap.

¹⁹ Szent György vértanú napja Magyarországon: ápr. 24., külföldön ápr. 23.

²⁰ A húsvét előtti vasárnap.

Budán 1501.

Hasonlóképpen Krisztus teste napja vigiliáján, szerdán [jún. 9.], 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgár úrtól, Thurzo úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak mindegyik forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen Keresztelő Szent János vigiliáján, szerdán [jún. 23.], a *Joan Jo Dor Le* szótagban, 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgár úrtól, Thurzo úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen a Péter és Pál apostolok vigiliáján, hétfőn [jún. 28.], a *Le Pe Pau* szótagban, 100 forintot hozott közönséges magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgár úrtól, Thurzi úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen csütörtökön, Sarlós Boldogasszony vigiliáján [júl. 1.], 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakabtól, Thurzi úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen csütörtökön, az apostolok oszlásának napján [júl. 15.], 300 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgártól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen a Szent Lőrinc előtti pénteken [aug. 6.], a *Six Do Cy Ro* szótagban, 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgártól, Thurzy úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen Nagyboldogasszony másnapján, hétfőn [aug. 16.], 1000 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgártól, Thurzo úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számlálván minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen a Nagyboldogasszony utáni pénteken [aug. 20.], az *Agapiti Timo* szótagban, Pothmansi úr a Tolna felé való utazásra²¹ 1 forint híján 1000 forintot hozott a király úrtól, itáliai veretű aranyban.

Budán 1501.

Hasonlóképpen vasárnap [aug. 22.], a *Thimo Bar* szótagban, a Tolna irányába való készülődés közben 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakab budai polgártól, Thurzo úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen szerdán, a *Trans Und Se Seve* szótagban [okt. 20.], a herceg úr Tolnáról való megérkezésekor 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakabtól, Thurzi úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen szerdán, a *Novembre Leo Qua Theo* szótagban [nov. 3.], 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, Melich Jakabtól, Thurzi úr intézőjétől, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Hasonlóképpen az Úr 1499. évében, csütörtökön, Szent István²² napján [dec. 26.] Pozsonyban, 1 híján 600 forintot hozott aranyban Konarski úr, Ká-

²¹ 1501. jún. 17-én halt meg János Albert lengyel király, Zsigmond bátyja. A herceg szeretne volna megszerezni a lengyel trónt magának, és ehhez szüksége volt Ulászló támogatására is, aki kisebb serege élén délre ment, hogy a török ellen segítséget szerezzen. Ekkor éppen Tolnán tartózkodik, itt akarja Zsigmond herceg felkeresni. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 5. o.

²² Szent István első vértanú ünnepe.

roly úrtól, amelyet ettől az időtől a következőkben más összegek között kiadtak,²³ amikor szükségletek voltak, egészen az Úr 1501. évéig, amikor annak végső elszámolása volt.

Budán 1501.

Hasonlóképpen szerdán, az *Eli Pre Ce* szótágban²⁴ [nov. 19.], a herceg úr Krakkóba való készülődésében, 1000 forintot hozott Olbricht küldönc aranyban.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődésben, Szent Katalin napján, hétfőn [aug. 2.], szintén hozott 400 forintot magyar pénzben Olbricht küldönc, Thurzy úrtól, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen Szent András vigiliáján, hétfőn [nov. 29.], már a Krakkó felé való utazás napján 100 forintot hozott magyar pénzben Thurzy úrtól, Zalewski, 100 magyar dénárt számoltak minden forintért.

Budán 1501.

Hasonlóképpen a Szent András napja előtti vasárnap [nov. 28.], a *na Sat Andr* szótágban, a herceg úr Krakkó felé való készülődésében 1000 forintot hozott aranyban Jaroslav úr a király úrtól.

Budán

Az Úr 1500. évében, a Szent Bálint napja utáni szombaton [febr. 15.], én Schidlowiecz-i Kristóf készítettem el minden, mind forintban, mind [más]pénzekben lévő összeg teljes számadását, amelyeket én személyesen átvettem és kiadtam, egészen ez ideig, amikor is a herceg úr mégis személyesen vizsgálta és szabta meg minden összeg számadását, mind a forintban, mind a [más]

²³ „...qui successim ab illo ipse inter alias summas extradebantur...” Ugyanez másutt: „...qui ab illo tempore successive extradebantur inter alias summas, quando necessarij erant...” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 16, 138. o.

²⁴ „Item feria quarta Eli Pre Ce...” Az általam használt csízióban ez a szótág nem található meg ebben a formában. Divéky Adorján ezt aug. 17-nek értelmezte, valószínűleg elírhatta, és nov. 17-re gondolt. Az Eli szótág egyébként Árpádházi Szent Erzsébet napját jelöli, ami nov. 19-re esik, azaz szerintem a helyes dátum nov. 19.

pénzben levőknek, amelyek az én kezeimbe voltak átvéve, vagy azokból kiadva egészen eddig az ideig, amikor a herceg úr személyesen vizsgálta és szabta meg minden összeg mértékét, ahogyan ez az elismerés és a herceg úr saját kezű aláírása megmutatja, hogy ez a számadás előírászerűen történt,²⁵ és annak az összegnek, a 1 ½ forint híján 500 forintnak, amelyet a király úr adott Pozsonyban és Maczyek Turchorski és Kynstard úr szolgálja szállítottak; a számadás okán, ami ugyanannak a kiadásáról készült, meg van osztva, amelyből a régi jegyzékben 10 forint híján 300 forint van kiadva, és ugyanennek az összegnek a maradéka, tudniillik 200 forint és 10 forint, ezt ebben a jegyzékben kezdem tudósítani.²⁶

Hasonlóképpen ugyanennek az összegnek – tudniillik az 500 forintnak – a maradékát, ezt a maradékot, tudniillik a 210 forintot már elkezdtek kiadni, mely maradékban 100 forint garasokban volt, mely garasokat Olbrycht küldönc átváltotta magyar dénárookra. Ebben az átváltásban elveszett 6 forint, mivel mindegyik garasban számolt forinthez hozzá számítottak valamennyit, és így a teljes összegből eltűnt 6 forint, amelyről a herceg úrnak tudomása van, és így megmaradt a teljes összegben 204 forint. A herceg úr minden garasban lévő forinthez 6 dénárt adott, amelyek 100 forintban 6 forintot tesznek ki, 100 magyar dénárt számlálván minden forintért, és így a teljes garasokban lévő 100 forintos összegből elveszett a 27-ből 6 magyar forint.²⁷

Hasonlóképpen elsőként ebből az összegből, a Szent Bálint napja utáni szombaton [febr. 15.], a herceg úr számára, zöld kythanka²⁸-ból való palástra Olbricht küldönc által, a herceg úr parancsára 4 forintot és negyedforintot adtam.

²⁵ A szöveg értelmezése Lázár István segítségével vált lehetővé.

²⁶ A fenti bejegyzés arról tanúskodik, hogy az udvarmester, Szydłowiczki Kristóf volt felelős a pénzüsszegekért, és időnként számat kellett adnia munkájáról. Ő egyébként minden összeget ellenőrzött és aláírt.

²⁷ szöveg értelmezése komoly nehézségbe ütközik, álljon itt az eredeti is: „...et sic manebit in toto summa CC florenorum grossorum VI denarios, qui faciunt in C florenis VI florenos, numerando centum denarios vngaricales in quolibet floreno et sic a tota summa C florenorum in grossis defalcati sunt VI floreni de XXVII hungaricalibus.” Zsigmond herceg számadásai, 1914. 18. o.

²⁸ A lengyelek így nevezték a vékony kínai selyemszövetet. A számadásokban előfordul még tafota néven is.

Hasonlóképpen hétfőn, ama vasárnap²⁹ után, mikor a templomban a *Circumdederunt me* kezdetű zsoltárt éneklük [febr. 17.], a kincstár³⁰ ajtóinak megjavítása miatt 12 magyar dénárt adtam a kincstárból.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a szolgálégény Gyermek-nek 8 magyar dénárt adtam cipőre.³¹

Hasonlóképpen kedden, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Circumdederunt me* kezdetű zsoltárt éneklük [febr. 18.], Mrowynski-nek, akinek Lengyelországba kellett lovagolni a vadászkutyákkal, negyedforintot adtam cipőre.

Hasonlóképpen a bolondnak³² az ingekért, melyeket neki megtisztítottak és a fürdőért,³³ Zawalowski által, szerdán, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Circumdederunt me* kezdetű zsoltárt éneklük [febr.19.], 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen csütörtökön, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Circumdederunt me* kezdetű zsoltárt éneklük [febr. 19.],³⁴ a kovácsnak, aki ez ideig Pozsonyban a herceg úr lovait patkolta, amely kováccsal megegyezés van, 6 forintot és 114 magyar dénárt adtam Chlewyczki által.

Hasonlóképpen ugyanazon a napon, papírért, tintaért és porra³⁵ a herceg úr számára, hogy levelet írjon, az egészért 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a Szent Péter katedrása előtti pénteken [febr. 21.], Krolykowski-nak, aki elment a háztól és betegsége miatt hazatért a herceg úr gondviseléséből, a herceg úr parancsára, a kiadásaira 5 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Mrowynski-nek, aki visszavezette a vizslákat, amelyekkel foglyokra vadásztak a herceg úr konyhája számára, a kiadásokért a herceg úr parancsára 3 forintot adtam.

²⁹ A húsvét előtti kilencedik vasárnap.

³⁰ *thezaurum, thesaurum*. Ez gyakorlatilag egy egyszerű helyiség, ahol az értéke-
sebb ruhákat, étkezészetet, ezüsttárgyakat tartják.

³¹ Cipőre adott összeggel rendkívül gyakran találkozhatunk. Valószínűleg egysze-
rűbb, nem túl tartós lábbeliről lehet szó, mert a javíttatása ritkán fordul elő, Egyszerűen
eldobhatták és újat vettek.

³² A bolond jellegzetes alakja a hercegi udvarnak a herceg mulattatása a feladata,
gyakran elkíséri a fürdőbe is, néha azonban ezt elmulasztja, például, ha részegsége miatt
nem tud a herceggel tartani. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 25. o.

³³ Divéky szerint ez a Budafelhévi ispotály meleg fürdője. A fürdő a stefanita
rendhez tartozott. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 19. o.

³⁴ A forráskiadásban tévesen febr. 20. szerepel.

³⁵ Az ilyen tételeket a patikában (*apoteca*) szerzik be.

Hasonlóképpen a követnek, aki gyalog jött Krakkóból levéllel, a herceg úr parancsára 2 forint értékű lisztet³⁶ adtam.

Hasonlóképpen ugyanazon a napon Zalesky-nek, aki Lengyelországba ment, a kiadásokra a herceg úr parancsára 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen a Szent Péter Katedrája³⁷ előtti pénteken [febr. 21.], a kincstárhoz való retesz javítására 14 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium³⁸ után, amikor a herceg úr süveget³⁹ adott Pyechno-nak, a fegyverkovácsnak Pyechno-tól, a herceg úr parancsára Wyrzbyata által 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen szombaton, ama vasárnap⁴⁰ előtt, mikor a templomban az *Exurge* kezdetű zoltárt éneklük [febr. 21.],⁴¹ egy szolgának a fürdőben a felszegelésért⁴² és söprükre együtt 8 dénárt adtam Pál szolgálja⁴³ által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Mygdal szolgállegénynek 8 dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőben, ahol a herceg úr fürdőzött, 1 forintot⁴⁴ adtam.

³⁶ Péter székfoglalása, *Kathedra Sancti Petri* febr. 22-re esik.

³⁷ A bejegyzés nehezen értelmezhető: „...*ad mandata domini principis dedi II flor. a farina*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 19. o.

³⁸ A középkorban általában kétszer ettek egy nap, a *prandium*-ra késő délelőtt, esetleg dél körül kerítettek sort, a *cena*-t késő délután költötték el.

³⁹ „...*post prandium, dum dominus princeps birettum Pyechno disponebet plathnyerzowy a Pyechno...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 19. o.

⁴⁰ A húsvét előtti nyolcadik vasárnap.

⁴¹ A forráskiadásban ez a nap tévesen febr. 22-ként szerepel.

⁴² A herceg minden szombaton fürdőbe ment, ahova elkísérték szolgálai is, akik lepedőket szegelték fel, hogy a herceget elválasszák a többiektől. Általában itt borotválta meg a borbély is. Valószínűleg nem csak ilyenkor fürdőzik azonban, hanem a hét egyéb napjain is, ezt támasztják alá azok a bejegyzések, melyek a fürdővíz hordásához szükséges vörösréz amforáról szólnak, ld. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 27. o. Zsigmond budai időzése során a budafelhévízi-, a mai Császár fürdőt használta. Budapest Enciklopédia, 1981.

⁴³ Az alsóbb szolgálatokat valamilyen orosz népcsoporthoz tartozók látták el, a forrás egyszerűen „*orosz*”-ként emlegeti őket.

⁴⁴ Ez eléggé tetemes összegnek számított akkoriban, tekintve, hogy egy átlagos ló kb. tíz forintba került. A herceg egyébként ezt a szokását utazás közben is tartja, ahol talál fürdőt, használja is, így pl. Szegeden, ahol még magasabb összeget, másfél forintot szán erre. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 75. o.

Hasonlóképpen vasárnap, mikor a templomban az *Exurge* kezdetű zsoltárt éneklük [febr. 22.],⁴⁵ a prandium alatt kérő papnak az első misére, a herceg úr parancsából negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a Szent János [templom] herceg úrhoz kéressel érkező bernardinus szerzeteseinek⁴⁶ a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen másnap, a Szent Klára szigetről⁴⁷ a herceg úrhoz kéressel érkező más szerzeteseknek, Jacubek által ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a kovácsnak, akit a herceg úr újonnan vett fel a szolgálatába, 2 forintot [adtam] Chlewyczi által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Wyrzbyatha-nak 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen Szent Máté apostol napján [febr. 24.],⁴⁸ az első énekeseknek⁴⁹, akik a prandium alatt énekeltek, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a nyomban ezek után énekelni érkezőknek, akiknek az íródeák nem adott, 15 dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a prandium alatt, Czurilo-nak az öreg hegedűsnek⁵⁰, a herceg úr parancsából 10 dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Balyczky-nek 10 dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen másnap, a piros takaróért, amelyben Pyechno lándzsajátékot játszott, a herceg úr parancsára Jurek küldönc által 3 forintot és negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára a trombitásoknak, akik Pyechno-t az ő lándzsajátéka után vendégül látták, 1 forintot adtam.

⁴⁵ A forráskiadásban ez a nap tévesen febr. 23-ként szerepel.

⁴⁶ Ferences szerzetesek. O.F.M. = Ordo Fratrum Minorum, Kisebb Testvérek Rendje. Más alkalommal (Zsigmond herceg számadásai. 1914. 188.) a forrás megjegyzi, hogy a Szent János kolostorból valók, ez az obszerváns ferencesek kolostora volt. F. Romhányi Beatrix: Kolostorok és társaskáptalanok a középkori Magyarországon. Pytheas kiadó, 2000. 16. o. A továbbiakban: Romhányi, 2000.

⁴⁷ Talán a Margit-szigetet érti alatta. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 20. o.

⁴⁸ A forráskiadásban ez a nap tévesen febr. 25-ként szerepel.

⁴⁹ A budai iskolák diákjai gyakran keresik fel a herceget, hogy énekükkel szórakoztassák, különösen így van ez a börtben, vagy egyházi ünnepek alkalmával is, természetesen nem távoznak üres kézzel.

⁵⁰ Zsigmond eléggé szerethette a zenét, meglehetősen gyakorisággal hallgatja a különböző hegedűsök, hárfások, énekesek, cigányok, és egyéb vándormuzikusok előadásait.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Jakubek-nek, aki a saját pénzét adta a herceg úrnak játékra,⁵¹ 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen a használatba venni való registrumokért, a régiek számadása után, 30 magyar dénárt adtam Olbrycht küldönc által.

Hasonlóképpen a húshagyókedd előtti szerdán [febr. 25.],⁵² a kincstárhoz való új záracskaért, midőn a régi tönkrement $\frac{1}{2}$ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a kovácsnak, a herceg úr lovai patkólásáért, Chlewyczy által 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr ingeinek javításáért Ozarowski által 20 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a húshagyókedd előtti pénteken [febr. 27.],⁵³ a kovácsnak szénre, patkószeghez való vasra, 3 lópokrórcra és a herceg úr lovainak páncéljára Chlewiczky által a herceg úr parancsára 6 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon stb,⁵⁴ Chlewiczky által új kerékre és egy kocsi javítására, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon egy parasztnak, aki szőlőfürtöket vitt a herceg úr asztalához a prandium alatt, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, szegekre és söprűkre a kincstárba 3 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Karwath-nak a bolond fürdője miatt 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a húshagyókedd előtti szombaton [febr. 28.], a kincstár késekkel való megtisztításáért 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőben, ahol a herceg úr fürdőzött, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

⁵¹ A herceg a szelídebb szórakozások híve, vadászat helyett inkább kártyázott, sakkozott, kocka, vagy pörgettyűjátékkal játszott, Ulászlóval is gyakorta játszott, ha találkoztak, ilyenkor gyakran előfordult, ha nem volt nála pénz, valaki kiségitette. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 24, 89, 90, 71, 76. o.

⁵² A forrás kiadásban ez a nap tévesen febr. 26-ként szerepel.

⁵³ A forrás kiadásban ez a nap tévesen febr. 28-ként szerepel.

⁵⁴ „*Item eodem die etc. per manus*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 21. o.

Hasonlóképpen a húshagyókedd előtti vasárnap [márc. 1.], Rafael úr familiárisának, akit a herceg úr levéllel Glogoviába küldött,⁵⁵ a herceg úr parancsára 5 forintot adtam a kiadásokra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, idősebb Mazurek-nek bakancsok javítására, a herceg úr parancsára 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a bolondnak, Zawalowski által ugyanezen a napon, az inge megtisztításáért 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után a herceg úrnak Wyrzbyatha által 1 forintot adtam játékra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, este a vacsora után, a herceg úrnak az írődeák által 1 forintot adtam játékra.

Hasonlóképpen a húshagyókedd előtti hétfőn [márc. 2.], 5 zárért, egy nagyért, mellyel a kincstárt zárják és 4 kisebbért, amelyekkel az ezüstös ládát zárják, egyformán mindért 68 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Jakubek-nek, aki a herceg úr parancsára, szombaton a fürdő mellett, ahol a herceg úr fürdőzött, adott a szegényeknek, 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon az énekeseknek a prandium alatt, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen a bolondnak, a császárt játszó diákokkal, akik a herceg úrhoz jöttek, a herceg úr parancsára 2 forintot adtam a húshagyókedd előtti hétfőn [márc. 2.].

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Lissowi-nak 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen húshagyókedden [márc. 3.], az énekeseknek együtt, minden osztályból, ½ forintot adtam a herceg úr parancsára.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, a hegedűsnek a táncoló kutyával, a herceg úr parancsára ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon az orgonistának, aki a prandium alatt a herceg úr asztalánál orgonán játszott, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

⁵⁵ Zsigmond 1499. nov. 29-től a Glogau hercegség birtokosa, ezt a területet János Albert lengyel király, a herceg bátyja adományozta neki II. Ulászló közbenjárására. A hercegség kormányzása miatt gyakran küld és fogad leveleket. Divéky Adorján: Zsigmond lengyel herceg II. Ulászló udvarában. In: Századok, 48. (1914.) 453. o. A továbbiakban: Divéky, Századok, 48.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a gyalogoskatonának öltözött legényeknek, akik a prandium után a herceg úrhoz bárdokkal mentek, 4 lándzsásnak a herceg úr parancsára 2 forintot adtam.⁵⁶

Hasonlóképpen a hamvazószerda utáni csütörtökön [márc. 5.], a herceg úr szobájában levő kályha javításáért 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen pénteken, ama vasárnap előtt, mikor a templomban az *Invocavit* kezdetű zsoltárt éneklik [márc. 6.], a herceg úr parancsára a kocsisnak palackokra és korsókra a bor szállításához 20 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára az új bakancsok kiváltására negyedforintot adtam Pyecho-nak.

Hasonlóképpen ugyanezen, a napon a herceg úr parancsára, orvosságért a lovak számára Chlewyczki által negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen szombaton, ama vasárnap előtt, mikor a templomban az *Invocavit* kezdetű zsoltárt éneklik [márc. 7.],⁵⁷ a papnak, aki a herceg úr előtt misét olvasott, midőn Miklós úr megbetegedett,⁵⁸ 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Czech szolgálélynak 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőért, ahol a herceg úr megfürdött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott szappanért, Byelyczek kutya megfürösztése végett,⁵⁹ 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a patikában porért a tintához, mellyel a számadáskönyvbe írnak, 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen azon a vasárnapon, mikor a templomban az *Invocavit* kezdetű zsoltárt éneklik [márc. 8.], egy mosónőnek az ő béreként, a herceg úr parancsára 4 forintot adott az írődeák.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Konyseczki-nek, amikor megbetegedett, a herceg úr parancsára az ő szolgálataiért 10 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a herceg úr parancsára Oczyeski-nek, aki Krakkóban 6 forintot adott, kiadásáért ugyanúgy 6 forintot adtam.

⁵⁶ Farsang idején ez jellemző szórakozás volt, másnap alabárdos katonának öltözöttek mulattatják, 1501-ben pedig lovat utáznak.

⁵⁷ A forráskiadásban ez a nap tévesen márc. 3-ként szerepel.

⁵⁸ Miklós úr, a herceg udvari káplánja meglehetősen sokat betegeskedik, nem kizárt, hogy az alkohollal voltak problémái.

⁵⁹ Mint a neve is mutatja, a herceg kutyája fehér volt, ezért gyakran kényszerült fürdőt venni.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Oczyeski-nek az átszőtt leplekért, melyeket a herceg úrnak Krakkóból szállított és saját pénzét adta ki érte, 6 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 3 magyar dénár hiján ½ forintot adtam ugyanőneki, aki Krakkóban a saját pénzét adta kantárhoz való szíjra a herceg úrnak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, szegényeknek ispotályra, a herceg úr parancsára, 7 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen kettős asztrológiai naptárért,⁶⁰ a herceg úr parancsára 20 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen pergamenre, a herceg úr parancsára 15 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a szegényeknek a fürdönél, mikor a herceg úr a fürdőt elhagyta, ugyanott gondoskodott róla, hogy 7 magyar dénárt adjanak.⁶¹

Hasonlóképpen a Szent György napja előtti kedden [márc. 10.], a herceg úr parancsára negyedforintot adtam sörre Pyechno-nak Czurilko-val.⁶²

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a saktábla javítása miatt 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, egy szolgának 4 magyar dénárt adtam söprűre.⁶³

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a patikában tintáért, a számadásokba való íráshoz, 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen csütörtökön, Szent György napján [márc. 12.], a parasztoznak, akik malváziai⁶⁴ bort és csukákat hoztak a herceg úrhoz a székesfehérvári prépost úrtól, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a prandium alatt, két szegénynek ispotályra, a herceg úr parancsára 8 magyar dénárt adtam.

⁶⁰ „*Item pro duplici indicio anni...*” Divéky szerint ez a naptár csillagjósolásokat tartalmaz, és tartalmazza az érvágások rendjét, valamint egyéb egészségügyi tanácsokat. Divéky, Századok, 48. 458. o.

⁶¹ A fürdő körül üldögélő szegényeknek tett adomány rendszeres heti programja a hercegnek.

⁶² „*Item feria III-a ante Gregorii ad mandata domini principis Pyechno dedi ad cervisiam cum Czurilko I ortt.*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 23. o.

⁶³ Zsigmond valószínűleg tisztaságszerető ember volt. A szolgák meglehetősen gyakran seprik fel az udvart és az „*aula*”-t, elég sok seprűt koptatnak el.

⁶⁴ „*...rusticis, qui portaverant malmaticum et luceos...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 23. o. A korban kedvelt görög bor.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, amikor a herceg úr sétálás okán ki-
lovagolt, egy az úton menő bujakórosnak⁶⁵ Jakubek által, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen a Szent György napja utáni pénteken [márc. 13.], Myedzyr-
zczki-nek 8 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen szombaton a fürdőért, ahol a herceg úr megfürdött, 1 fo-
rintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a bolondnak az inge tisztítása miatt,
Zawalowski által 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a herceg úr parancsára, a szegényeknek a fürdőnél 7 ma-
gyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára Pyecho-nak
½ forintot adtam lantokra.

Hasonlóképpen a familiárisnak Glogoviából, aki levéllel jött a herceg úr-
hoz, amikor vissza kellett térnie, a herceg úr parancsára, a kiadásokra 3 forintot
adtam azon a vasárnapon, mikor a templomban a *Reminiscere* kezdetű zsoltárt
éneklük.⁶⁶

Hasonlóképpen kedden, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Remi-
niscere* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 17.], a herceg úr parancsára, zablá-
k megmunkálására a herceg úr lovai számára, Chlewycski által 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen Chlewycski-nek kis láncokra a kantárokhöz és
a zablá-
k kivételére, hogy a lovászok kifényesítsék, a herceg úr parancsára
ugyanezen a napon 9 magyar dénárt adtam.⁶⁷

Hasonlóképpen a Szent Gertrúd utáni csütörtökön [márc. 19.], Chlewycski
által, az ötvösnek zablá-
k megmunkálása és javítása miatt és az aranyért, mert
az aranyműves hozzátette a sajátját és az aranyozás miatt együtt,⁶⁸ a herceg úr
parancsára 2 forintot adtam.

⁶⁵ A szifilisz 1495-ben, VIII. Károly nápolyi hadjárata során tömeges járványt oko-
zott seregében, és mint láthatjuk 1500-ban már jelen van Magyarországon is. Zsigmond
udvarában is találunk szifiliszesekeket. 1501-ben már működött az első szifilisz-kórház
Nagyszébenben. Vida Mária: Művészet és orvostudomány a történelmi Magyarorszá-
gon. Budapest, 1994. 50. o.

⁶⁶ A húsvét előtti ötödik vasárnap.

⁶⁷ „*Item eidem Chlewycski pro catenis parvis ad frena et pro exemendo freno, quod
agazones inradiaverant, ad mandata domini principis eodem die dedi florenorum sum-
me IX. den. ung.*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 24. o.

⁶⁸ A különböző tárgyak díszítésénél leggyakrabban a saját fémeiket vitték, és a
nyersanyag márkában számolt súlya után fizettek a megmunkálásukért. Gyakran elő-
fordult, hogy munka közben elfogyott az anyag, így utólagosan kellett a szükséges
mennyiséget hozzátenni, néha az ötvös a sajátjából pótolta, ezt utólag fizették ki.

Hasonlóképpen pénteken, ama vasárnap előtt, mikor a templomban az *Oculi* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 20.], este a herceg úrnak játékra, amikor Pyechno-val kártyázott, Jacubek által negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen szombaton, ama vasárnap előtt, mikor a templomban az *Oculi* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 21.], egy kis apródnak, a herceg úr parancsára 6 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, ifjabb Mazurek-nek, a herceg úr parancsára 8 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőért, ahol a herceg úr megfürdött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen a szegényeknek útközben a fürdőnél 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanott a fürdőben Schidor-nak szappanra, Byeliyczek kutya és a bolond megfürösztéséhez 2 magyar dénárt adtam.⁶⁹

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, az íródeáknak hosszú cipőre negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen vasárnap, mikor a templomban az *Oculi* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 22.], a prandium alatt, a herceg úr parancsára szegényeknek 5 magyar dénárt adtam ispotályra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon az orgonistának, a prandium alatt, aki Pyechno-val hárfán játszott, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen a prandium után, a herceg úrnak, ugyanezen a napon, kártyajátékra ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen hétfőn [márc. 23.], a prandium alatt érkező Szent Pál szerzeteseinek, akik gyümölcsökkel jöttek a herceg úrhoz, a herceg úr parancsára ½ forintot adtam Myedyrzeccki által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon egy szegénynek, Isten nevében, 1 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen Gyümölcsoltó Boldogasszony napjának⁷⁰ vigiliáján, kedden [márc. 24.], Mygdal-nak 8 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, a bolondnak fürdőre és ingek tisztítására 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen két szegénynek a prandium alatt, ugyanezen a napon, 10 magyar dénárt adtam ispotályra.

⁶⁹ „ad lavandum canem Byeliyczek et blasno...” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 24. o.

⁷⁰ *Anuntiationis Mariae*, Gyümölcsoltó Boldogasszony napja, másként Mária hirdete napja. március 25.

Hasonlóképpen Gyümölcsoltó Boldogasszony napján, szerdán [márc. 25.], idősebb Mazurek-nek 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Balyczki-nek 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Wyrzbyata-nak 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, Ephiopus szerzetesnek $\frac{1}{2}$ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, a herceg úr parancsára, az énekeseknek 7 osztályból $\frac{1}{2}$ forintot adtam.

Hasonlóképpen Smolik-nak cipőre, ugyanezen a napon, 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen Gyümölcsoltó Boldogasszony másnapján [márc. 26.], a papnak, aki misét mondott a herceg úr előtt, amikor Miklós úr megbetegedett, a herceg úr parancsára 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen szombaton, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Lectare* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 28.], egy szolgának söprűre, a herceg úr udvarának takarításához 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőben, ahol a herceg úr megfürdött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott, a szegényeknek a fürdő mellett és az úton, a herceg úr parancsára 7 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a herceg úr parancsára, ugyanezen a napon a bolondnak borbélyra, mikor részegség miatt nem volt a fürdőben a herceg úrral, Gyszdzali által 3 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, Choczymowski-nak cipőre 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen vasárnap [márc. 29.], a prandium alatt, két szegénynek ispotályra 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, vasárnap, mikor a templomban a *Lectare* kezdetű zsoltárt éneklük [márc. 29.], a herceg úrnak adományra a pálosok Budán kívüli kolostora⁷¹ számára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott, a templomnál ülő szegényeknek, a herceg úr parancsára 7 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, mikor Schidlowyecski Péter úr vacsorázott a herceg úrral, 8 magyar dénárt adtam sörre.

⁷¹ A pálosok fehéregyházi kolostora. Ordo Fratrum S. Pauli Primi Eremitae. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 26. o.; Romhányi, 2000. 25. o.

Hasonlóképpen hétfőn, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Letare* kezdetű zsolnárt éneklék [márc. 30.], a herceg úr parancsára, az arab ló⁷² kantárjához új zablára, negyedforintot adtam Thurek által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a prandium alatt, mikor Schidlowieczki Péter úr a herceg úrnál étkezett, 8 magyar dénárt adtam Choczymowski által sörre.

Hasonlóképpen kedden, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Letare* kezdetű zsolnárt éneklék [márc. 31.], a herceg úr parancsára Czysz által, a Szent Lélek ispotály⁷³ szegényeinek 7 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen szerdán [ápr. 1.], a prandium alatt, a herceg úr parancsára, egy szegénynek a Szent Gellért ispotályra,⁷⁴ Swiderski által 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Miklós szücsnek, a herceg úr coboly-prémeinek javításáért, amelyeket Bonar úrtól kapott, ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen pénteken, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsolnárt éneklék [ápr. 3.], mikor Péter úr a herceg úrnál étkezett Tyrnka úrral, 8 magyar dénárt adtam sörre Schydlowyeczkii.⁷⁵

Hasonlóképpen szombaton, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsolnárt éneklék [ápr. 4.], a herceg úr parancsára, a prandium alatt a szegényeknek ispotályra Czysz által 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a bolondnak ingek tisztítására és szappanra, a herceg úr parancsára Zawalowski által 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a meleg fürdőért, ahol a herceg úr megfürdött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Miklós úrnak, a herceg úr parancsára, 3 forintot adtam a kedvezmény után.⁷⁶

⁷² „*pro freno novo pro vsdzienycza ad badauiam...*” Az arab lovak megbecsültek és drágák voltak ekkoriban is, egy-egy ilyen ló ára elérhette a negyvenhat forintot is, egy átlagos igásló tíz forintba került. Főgel József: II. Ulászló udvartartása. Budapest, 1913. 148. o. A továbbiakban: Főgel, 1913.

⁷³ A stefaniták budafelnehévi ispotályra.

⁷⁴ Divéky meghatározása szerint, ez a johanniták alsóhévízi kórháza. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 26. o.

⁷⁵ ti: Petrus Schydlowyeczkii.

⁷⁶ „*Item eodem die domino Nicolao ad mandata domini principis dedi III flor. post concessionem*”. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 26. o. Semmiféle további utalást nem találtam erre a *concessio*-ra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, Chlewyczki által patkókra 3 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, a zablák ezüsttel való bevonására, a herceg úr számára, Chlewyczki által 6 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőnél, ahol a herceg úr megfürdött, 7 magyar dénárt adtam a szegényeknek.

Hasonlóképpen szappanra Byelyk kutya megfürdőzésére és más dolgokért, ugyanott a fürdőben Schidor által 1 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára Waleczki-nek, mikor ő bajban lévén a király úrhoz jött Budára, 5 forintot adtam.

Hasonlóképpen ama vasárnapon, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsoltárt éneklik [ápr. 5.], mikor Schidlowyczki Péter úr a herceg úrral ebédelt, 8 magyar dénárt adtam sörre.

Hasonlóképpen hétfőn, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsoltárt éneklik [ápr. 6.], Smolyk által a rézkorsó javításáért, melyben a herceg úrnak hordanak vizet a fürdéshez, 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a kincstárhoz a záracska javítására, ajtózárra és ólomra, mellyel az ajtózárát megerősítették, az egészért 16 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon annak, aki a herceg úr ruháit mossa, az ő béreként a herceg úr parancsára 4 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, amikor Wyrzbyata eltörte⁷⁷ a lábát, alá helyezendő párnára és lepedőre, a herceg úr parancsára ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen kedden, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsoltárt éneklik [ápr. 7.], egy szegénynek a prandium alatt Szmolik által 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen szerdán, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsoltárt éneklik [ápr. 8.], a herceg úr szobájában való füstölésre, amikor meggyógyult és tisztulni vágyott, füstölőre és tojásokra a herceg úr hajához,⁷⁸ összesen 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára Myedzyrzeczki-nek 8 magyar dénárt adtam cipőre.

⁷⁷ „...cum fregerat sibi pedes...” Divéky Adorján ezt a bejegyzést valamilyen okból úgy értelmezte, hogy lefagyasztotta lábát. A *frango* ige használata szerintem egyértelművé teszi, hogy törésről van szó, de a fagyás az áprilisi időjárás miatt egyébként sem valószínű. Divéky, Századok, 48. 565. o.

⁷⁸ Zsigmond tojásféhéjével tisztította a haját. A füstölőt a patikában szerzik be, és meglehetősen gyakran alkalmazzák, például, ha áporodott a szoba levegője, de használják a fürdőben és utazás közben is.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára a Felcser melléknévű borbélynak, aki néhány napon át kitűnően bekötötte Wyrzbyatha lábát, 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen csütörtökön, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Judica* kezdetű zsolnárt éneklék [ápr. 9.], Czech szolgalegénynek, a herceg úr parancsára 9 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a doctor⁷⁹ bolondnak, a herceg úr parancsára, 4 magyar dénárt adtam magyar ingre, amikor megbetegedett.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, a szegényeknek ispotályra Smolik által 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen pénteken, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Palmarum* kezdetű zsolnárt éneklék [ápr. 10.], a budai Boldogasszony templomból való diákoknak, a herceg úr parancsára, negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a patikában, tintára a herceg úr tollához és a számadások írásához, és porért a tintához 3 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a gyengélkedő Wyrzbyata kiadásaira, a herceg úr parancsára, negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a papnak, aki misét olvasott a herceg úr előtt, mikor Miklós úr megbetegedett, 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a kincstárhoz szükséges papírárt 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, Hanusbotnak,⁸⁰ aki levéllel jött a herceg úrhoz, a visszaútra Krakkó felé, a kiadásokra 4 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, Chlewyczki által a doktor bolondnak sűrű levesre,⁸¹ sörre és vajra 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a herceg úr parancsára szombaton, ama vasárnap előtt, mikor a templomban a *Palmarum* kezdetű zsolnárt éneklék [ápr. 11.], Smolik által a szerzeteseknek, akik szőlőfürtöket hoztak a prandium alatt, ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, ugyanezen Smolik által, szegényeknek ispotályra, a herceg úr parancsára 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőért, ahol a herceg úr meleg fürdőt vett, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott, a fürdő mellett, a szegényeknek 7 magyar dénárt adtam.

⁷⁹ „*Item eodem die doctori blasznowi ad mandata ...*” A bolondot tréfából gyakran illetik a „*doctor*” melléknévvel. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 28. o.

⁸⁰ Hanus Both. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 28. o.

⁸¹ „*na grumathka*”. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 28. o.

Hasonlóképpen ugyanott a szolgálknak, és szappanért Byelyk megfürösztésére és szögék beverésére, az egészért 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen este a doktor bolondnak, a herceg úr parancsára, széttölteni való sörré Chlewyczki által 3 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon,⁸² vasárnap, mikor a templomban a *Ramispalmarum* kezdetű zsoltárt éneklük [ápr. 12.], a prandium alatt a herceg úrhoz érkező énekeseknek, a herceg úr parancsára, 15 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen hétfőn, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Palmarum* kezdetű zsoltárt éneklük [ápr. 13.], a herceg úrhoz kéréssel érkező beteg papnak Myedzyrzeczki által, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon idősebb Mazurek-nek, a kisebb pénzládához való kulcsra,⁸³ 3 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen kedden, ama vasárnap után, mikor a templomban a *Palmarum* kezdetű zsoltárt éneklük [ápr. 14.], a Keresztelő Szent János Kápolnából könyörgéssel a herceg úrhoz érkező kéregetőknek, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr szobája ablakainak a megjavítására Cysz ellenőr,⁸⁴ által 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára, Chlewyczki által kötéltre a herceg úr lovaihoz 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanakkor, a herceg úr parancsára, Chlewyczki által, egy beteg ló orvosságaira negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen nagyszerdán [ápr. 15.] az aranyművesnek, aki egy gyűrűt, amit a herceg úr a lengyel királynétől kapott, formált át, másként a foglalátát gyémántokkal kirakta,⁸⁵ 1 ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon idősebb Mazurek-nek bakancsok megjavítására 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Mygdal szolgálégénynek, a herceg úr parancsára, 7 magyar dénárt adtam cipőre.

⁸² Valószínűleg elírás, mert már a következő napról van szó. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 28. o.

⁸³ „*pro clave ad cistam poboczna*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 29. o.

⁸⁴ „*...per manus Cysz visitatori...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 29. o. Nem derül ki, mit ellenőrzött.

⁸⁵ „*...alias przesadzal cum dyamento thablycze...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 29. o.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Chlewyczki által, a herceg úr parancsára, szénre a kovácsnak és az ötvösök társainak, és a szíjgyártóknak, akik fékeket készítettek, aranyoztak és tisztítottak⁸⁶ együtt mindért 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen nagycsütörtökön [ápr. 16.], a prandium után, amikor a herceg úr távozott az étkezéstől, diákoknak a Boldogasszony egyházból, akik ajándékokkal jöttek, a herceg úr parancsára, ½ forintot adtam Jakubek által.

Hasonlóképpen más, ugyanezen a napon ajándékokkal érkező diákoknak, a herceg úr parancsára, Chlewyczki által 30 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen másoknak, akik a budai várból, Alamizsnás Szent János kápolnájából ajándékokkal [jöttek], a herceg úr parancsára negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen nagypénteken [ápr. 17.], a herceg úr parancsára, a szegényeknek, egyházak és szerzetesek által 12 forintot osztottam szét.

Hasonlóképpen nagyszombaton [ápr. 18.], a herceg úr udvarának kitakarításáért egy szolganak 3 magyar dénárt adtam seprűre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, tudniillik nagyszombaton [ápr. 18.], a fürdőben, ahol a herceg úr fürdőzött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, két szegénynek ispotályra, Smolik által 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, ifjabb Mazurek-nek 7 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen húsvét napján [ápr. 19.], az énekeseknek minden osztályból, a prandium alatt, ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úrhoz Jajca várából kéréssel érkező bernardinus szerzeteseknek, az ő testvérük Törökországból⁸⁷ való visszaváltására, 33 magyar dénárt adtam.

Ebből a 210 forintos összegből eddig megmaradt 43 forint német garasokban, mely garasokat abban az időben, melyben azt az összeget kiadták, nem akarták kár nélkül beváltani. E végett a herceg úr megparancsolta, hogy azokat, amelyek ennek a számadásnak egy másik, lentebbi helyén vannak bevezetve, tartsák meg, amíg kár nélkül át tudják váltani.

Az a fenti összeg általam lett megvizsgálva és az összeget teljesnek találtam.

Cristoff Schydlowyczki 1500 saját kezűleg aláírta.

⁸⁶ „...ad carbones fabro et sodalibus aurifabrorum et aliis rymarzom, qui frena faciebant et deaurabant et detergebant ...” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 29. o.

⁸⁷ „de Thurcia” A törököknek tetemes bevétele származhatott a hadifoglyok „értékesítéséből”.

Budán

Hasonlóképpen az Úr 1500. évében, a húsvét utáni szerdán [ápr. 22], Szent Adalbert vigiliáján, 100 forintot hozott magyar pénzben Olbricht küldönc, 100 dénárt számoltak minden forintért, Thurzy úr adta Mylner úr által.

Hasonlóképpen mielőtt azt az összeget hozták, fel volt használva néhány forint húsvét ünnepére, amely összegből ki voltak fizetve, ahogy következik.

Hasonlóképpen húsvét ünnepén [ápr. 19.], egy tatárnak, aki zászlót hozott a herceg úrnak, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.⁸⁸

Hasonlóképpen Húsvét hétfőn [ápr. 20.] az öreg Czurilo-nak, amikor a herceg úr asztalánál hegedült, 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a budai vár – a herceg úrhoz kéréssel érkező – öreinek, akik fürdőt vettek, 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon ifjabb Mazurek-nek 9 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen húsvét keddjén [ápr. 21.] azoknak, akik serlegeket hoztak a herceg úrnak a zágrábi püspök úrtól, akinél ugyanezen a napon a herceg úr étkezett, Brodacz által a herceg úr parancsára 3 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, szegényeknek ispo-tályra Choczymowski által.⁸⁹

Hasonlóképpen húsvét szerdáján [ápr. 22.], a bolondnak fürdőre és ingek mosatására Zawalowski által 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a magyar ötvösnek, aki két, ezüsttel díszített féket készített, az elsőt ezüst láncokkal, a nagy lónak és a másik féket a poroszkának,⁹⁰ és kengyelt a nagy lónak és sarkantyúkat az ő adósságának céljára⁹¹ Olbricht küldönc által 23 forintot adtam. És hogy tudassék mennyi ezüst volna ezekben a fékekben, láncokban, sarkantyúban és kengyelekben: 8 magyar márka volt ezüstből, mindegyik márkát 6 forintért vették és mindegyik márkához az aranyozáshoz 2 és ½ forintot adtak, és mindegyik márka megmunkálására 2 forintot adtak, és így a teljes összeg 84 forintot tesz ki,

⁸⁸ Ez a tétel át van húzva. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 30. o.

⁸⁹ Hiányzik az összeg és az állítmány. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 31. o.

⁹⁰ *ambulator*.

⁹¹ Nem tudni milyen adósságról van szó. ... *duo frena argentea, unum ad magnum equum cum cathenis argenteis alias sz laczuszki et alium frenum ad ambulatorem alias na ynnochodnyk et strepas ad magnum equum et calcaria pro fine sui debiti, dedi...* Zsigmond herceg számadásai. 1914. 31. o.

ezüsttel, munkával és aranyozással, miként a másik, régi számadásokban áll, és azzal a 23 forinttal, amik fentebb közbevetve állnak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, tudniillik húsvét szerdáján [ápr. 22.], 5 színes, aranyból készített magyar munkáért a hosszú ingekhez, Olbricht által, a herceg úr parancsára 21 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a vörös selyemköntösökért, amelyeket ugyanazzal a színnel vontak be,⁹² Olbricht által 3 negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a vargáknak, akik új ingeket varrtak a herceg úrnak, és a régieket megjavították, Olbricht küldönc által negyedforint híján 3 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, két szegénynek, 10 magyar dénárt adtam ispotályra.

Hasonlóképpen Szent Adalbert napján, szerdán⁹³ [ápr. 23.], szürke, itáliai fejfedőre a herceg úr részére, a herceg úr parancsára ½ forintot adtam Olbricht által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a hegedűsnek, aki a vacsora alatt a herceg úr asztalánál hegedült, Jacubek keze által ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen Szent György napján, pénteken [ápr. 24.], a herceg úr parancsára, a bujakór miatt gyengélkedő Myedzyrzeczki-nek Wawrzyniec által 1 forintot adtam a kiadásokra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Thurka [sebének] összevarrására, mikor megsérült, a herceg úr parancsára 11 magyar dénárt adtam Chlewyczki által.⁹⁴

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt, az énekeseknek Cyszsz által 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a húsvét utáni szombaton [ápr. 25.] a herceg borbélyának, a sebesült Thurek gyógyszerereire 1 forintot adtam a herceg úr parancsára.

⁹² „*Item eodem die pro kytayka rubra, qua subducebantur eadem coloria, per manus Olbricht dedi III ortt.*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 31. o.

⁹³ „*Item feria quarta die Sancti Adalberti...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 32. o. Szent Adalbert napja ápr. 23-ra esik, ez a nap 1500-ban csütörtök volt és nem szerda.

⁹⁴ „*Item eodem die, per manus Chlewyczki oth aptowanya Thurka, dum vulneratus fuerat, ad mandata domini principis dedi XI den ung.*” Valószínűleg Thurek lovászáról van szó. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 32. o.

Hasonlóképpen ugyanezen a szombaton [ápr. 25.] a szücsöknek borra,⁹⁵ mikor a herceg úr subáit átvizsgálták,⁹⁶ 6 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a szombaton a fürdőért, ahol a herceg úr fürdőzött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 3 magyar dénárt adtam Balyczki-nek.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Pysczeknek, aki újként érkezett a pápai udvarból, negyedforintot-ot adtam cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a bolond ingeinek mosásáért, és szappanra 3 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a húsvét utáni első vasárnapon [ápr. 26.], Balyczki-nek cipőre 9 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a vadászok szakácsának,⁹⁷ aki egy étket vitt a herceg úrnak a vacsora alatt, a herceg úr parancsára 3 forintot adtam.

Hasonlóképpen a húsvét utáni vasárnapot követő hétfőn⁹⁸ [ápr. 27.] 2 font papírért a kincstárhoz 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 4 üvegért, melyeket Chroborski maga választott ki, két üvegért a herceg úr számára, és kettőért a herceg úr asztalánál ülő vendégek számára, mindezekért együtt 3 forint 30 dénárt adtam.

Hasonlóképpen a húsvét utáni vasárnapot követő kedden [ápr. 28.], a prandium alatt, 5 magyar dénárt adtam a szegényeknek ispotályra Chocziki által.

Hasonlóképpen a húsvét utáni vasárnapot követő szerda reggelén [ápr. 29.], rózsákból való koszorúra a herceg úr számára, Zawalowki által 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, három régi pohár megtisztításáért Olbricht által 3 negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Leszczynski Rafaelnek, a herceg úr számára megírandó levélért, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam az íródeák keze által.

⁹⁵ Kétszer szerepel a mondatban „*ad vinum*” cz nem más mint egyszerű borralaló. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 32. o.

⁹⁶ „...*dum Schubas domini principis excutiebant ad vinum...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 32. o. Ez a rész értelmezhető úgy is, hogy tavaszi idő lévén kirázogatták és kiterítették a prémes subákat.

⁹⁷ „*Item eodem die coco venatorum, qui...*” A hercegnek egyetlen vadásza volt, Péter. A szóban forgó szakács talán a királyi vadászoké lehetett, és valószínűleg különlegesen finom vadételt vihetett a hercegnek.

⁹⁸ „*Item feria II-a post conductum Pasche...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 32. o.

Hasonlóképpen a Fülöp és Jakab napja előtti csütörtökön [ápr. 30.], az öt-
vősnek a munkájáért, és a két fékhez való ezüstért, melyek közül az egyik
Moldáviából való volt, a másikat Girzik úr adta egy arab lóval, ezen fékekhez
készítettek két nyeret és két csatot, Chlewyczyk által az egészért 1 forintot és
62 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a Girzik úrtól való fék megtisztítása miatt, és a szükséges
javításra, Chlewyczyk által ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen a szijgyártóknak ugyanezekhez a fékekhez való bőrszija-
kért, és a munkáért, ugyanezen Chlewyczyk által 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen a lakatosnak, aki török vaszablát illesztett a Girzik úrtól
kapott fékhez, és azonfelül, ugyanez a lakatos tíz lapocskát illeszt a Moldáviá-
ból kapott fékre, az egészért Chlewyczyk által 60 magyar dénárt adtam.⁹⁹

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a bolondnak a fürdőért és ingek miatt,
összesen 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, selyemfonálért a lengyel király úrtól
való aranyos damaszközvet subához, Miklós szűcs által 15 magyar dénárt
adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Choczymowski-nek 10 magyar dénárt
adtam cipőre.

Hasonlóképpen kötélre, amivel a ciszternából vizet húznak a herceg úr szá-
mára, 4 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen Szent Zsigmond napján, szombaton [máj. 2.], a herceg úr
olasz fejfédőjéhez való szíjra 60 magyar dénárt adtam Olbricht által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr ingeinek összevarrására
Mazurek által negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a nyéki királyi kert¹⁰⁰ kertészének, aki
rózsák virágait hozta a herceg úrnak, 20 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a húsvét utáni második vasárnapon, 10 magyar dénárt ad-
tam a papnak, aki misét olvasott a herceg úr előtt.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, ifjabb Mazureknek 7 magyar dénárt
adtam hosszú cipőre.

⁹⁹ A szöveg ezen a helyen meglehetősen zavaros: „*Item serifabro, qui serit
thureczka wadzyla ad frenum datum a domino Gyrzik de ferro od powlaczennyv et etiam
serit idem serifaber deszczolky X ad frenum, datum in Moldauia, pro toto dedi per
Chlewyczyki LX den.ung.*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 33. o.

¹⁰⁰ A nyéki királyi kert egyik kedvenc tartózkodási helye Zsigmondnak, a kertész
innen ismerheti a herceget, és virágokhoz való vonzalmát.

Hasonlóképpen Szent Flórián napján,¹⁰¹ hétfőn [máj. 4.], a bolondnak nadrághoz való szövetre és rózsából való koszorúra, az egészért 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a mosónőnek az ő bére gyanánt 4 forintot adtam az íródeák által.

Hasonlóképpen a Szent Flórián napja utáni kedden [máj. 5.], egy kicsi, csonka koldusnak a herceg úr parancsára 15 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, mikor a herceg úr kilovagolt a Szent Pál [kolostor] irányába a vásárra, a herceg úr parancsára 3 forintot adtam [neki].

Hasonlóképpen szerdán [máj. 6.], 4 magyar dénárt adtam az ifjabb Mazureknek, egy tunika megjavíttatására.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam Myedzyrzeczki-nek a kiadásokra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 27 magyar dénárt adtam Pál szolga keze által egy dupla falú dézsára, jeget és vizet hordani a herceg úr asztalához.

Hasonlóképpen ugyanezen [a napon], az idősebb Mazureknek a herceg úr lopójának megtisztításáért, és a tegezhez való öv csatjának megjavításáért, összesen 16 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőért, ahol a herceg úr fürdőzött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott, szappanra Byelik számára 1 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen Szent Szaniszló napja vigiliáján, csütörtökön [máj. 7.], hegedűs cigányoknak, akik a vacsora alatt a herceg úr előtt hegedültek, ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen Szent Szaniszló napján, pénteken [máj. 8.], amikor a herceg úr a Szent Pál [kolostor] felől¹⁰² lovagolt, az ajtóban álló bernardinusoknak 4 magyar dénárt adtam Jacubek által.

Hasonlóképpen a Szent Szaniszló napja utáni szombaton [máj. 9.], 2 magyar dénárt adtam söprükre a kincstár takarításához.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a fürdőért, ahol a herceg úr fürdőzött, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen hajékre a herceg úr számára, 3 magyar dénárt adtam.

¹⁰¹ Ez a nap Magyarországon Monika – Szent Ágoston édesanyja – napja.

¹⁰² „...*dum dominus princeps a Sancto Paulo equitavit...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 34. o.

Hasonlóképpen a Szent Szaniszló napja utáni vasárnapon [máj. 10.], rózsákból való koszorúra a herceg úr számára, Choczymowski által 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen a Szent Szaniszló napja utáni hétfőn [máj. 11.], a papnak, aki misét olvasott a herceg úr előtt, mikor Miklós úr megbetegedett, 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, rózsákból való koszorúra a herceg úr számára, 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen három darab szövetért az asztalokhoz, kéztörlők és ugyanígy kendők céljára, Olbricht által 10 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt asszonyaikkal éneklő parasztoznak a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 10 magyar dénárt adtam Smolyk-nak cipőre.

Hasonlóképpen a Szent Zsófia előtti kedden [máj. 12.], 2 magyar dénárt adtam rózsákból való koszorúra a herceg úr számára.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon azoknak, akik megkezdték a herceg úr ruhái védelmét szolgáló ládák elkészítését, negyedforintot adtam foglaló gyanánt.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, ½ forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam egy szolganak söprűkre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a beteg Karuath-nak szolgálataiért 2 forintot adtam a herceg úr parancsára.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 5 magyar dénárt adtam egérfogóra a kincstárhoz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam Myedzyrzeccki-nek cipőre.

Hasonlóképpen a Szent Zsófia napja előtti csütörtökön [máj. 13.], 3 magyar dénárt adtam rózsákból való koszorúra a herceg úr számára.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 5 magyar dénárt adtam Ozarowski által a herceg úr ingjeinek javításáért.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 16 magyar dénárt adtam Pál szolgál által rózsák virágaira, a herceg úr vánkosa számára.¹⁰³

¹⁰³ Zsigmondnak valószínűleg elege lehetett a nehéz illatú füstölőkből, ezekre adott összegek ez idő tájt nem is kerülnek bejegyzésre, és így próbált a szobájában elfogadható légkört teremteni.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 1 forintot adtam az íródeák által Myed-
zyrzeczki-nek a kiadásaira, amikor megbetegedett.

Hasonlóképpen a Szent Zsófia napja előtti csütörtökön [máj. 14.], negyed-
forintot adtam az íródeáknak cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 15 magyar dénárt adtam Pál szolgál-
ta által vörös rózsáért a herceg úr vánkosa számára.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 1 magyar dénárt adtam rózsákból való
koszorúra a herceg úr számára.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 9 magyar dénárt adtam Czech szolgál-
legénynek cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 22 magyar dénárt adtam medvés ruté-
neknek, akik a herceg úr előtt trombitáltak és a medvével táncoltak.

Az a fenti összeg általam lett megvizsgálva és az összeget teljesnek ta-
láltam.

Cristofforus S(chydlowyczki) saját kezűleg aláírta.

Budán 1500.¹⁰⁴

Hasonlóképpen Szent Ferenc ünnepén, vasárnap [okt. 4.], 100 forintot ho-
zott Schymek magyar pénzben, Maczyek úr adta kölcsön a herceg úrnak a
Bács felé való készülődés¹⁰⁵ közben, 100 magyar dénárt számoltak minden fo-
rintért.

Hasonlóképpen abból az összegből elsőként, ugyanazon a napon, amelyen
hozták, 2 forintot adtam Chlewyczky által a konyhalegénynek,¹⁰⁶ aki a herceg
úr konyháján segített.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a magyar jegyzőnek, aki imakönyvet
írt a herceg úrnak, munkájáért ½ forintot adtam.

¹⁰⁴ Az itt következő bejegyzések a számadások 1500. okt. 4-vel kezdődő részét
tartalmazzák. Magukban foglalják Zsigmond egyik Magyarországon tett útjának elő-
készületeit, és az út Bácsig terjedő szakaszát.

¹⁰⁵ Ezt az utazást tulajdonképpen Ulászló teszi, Zsigmond csak elkíséri őt. A király
hadjáratot hirdetett a török ellen, ezért indul Dél-Magyarországra. A hadjárat végül
megakadt a tél beállta miatt, és Ulászló a következő tavaszra halasztotta azt. Az utazást
okt. 9-én kezdték meg. A bejegyzésekben az irnok nem a készülődés szót használja,
hanem a „*recessus*” terminust, a kifejezés itt azonban nem utazást, vagy visszajövetelt,
hanem az utazás előtti készülődést takarja. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 66. o.

¹⁰⁶ „...*per manus Chlewyczki kuchczykom, qui iuvabant in coquina domini prin-
cipis...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 66. o.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a készülődés közben, a megjavított ládákért, amikben az ezüstöt, és más ládákért, amikben a herceg úr fehér ruháit, és ujjasait, és egy továbbiért, amiben az ezüstözött asztalkészletet őrzik, együtt 42 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úrhoz kéréssel jövő Óbudai szerzeteseknek, Chroborski által $\frac{1}{2}$ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr két késének megtisztításáért Karwatt által negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Choczymowski-nek 10 magyar dénárt adtam cipőre.

Hasonlóképpen a Ferenc napja utáni kedden [okt. 6.], 1 forintot adtam Maczyek úr madarászáának, aki néhány, puskával lött hatyút hozott a [herceg] úrnak.

Hasonlóképpen a Bács felé való készülődés közben, a herceg úr ágya felett lévő kard markolatának megjavításáért, és ugyanennek megtisztításáért, és az alabárd megtisztításáért, Choczymowski által, az egészért együtt 35 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 53 magyar dénárt adtam 6 zárért, 2 kicsiért a polchoz,¹⁰⁷ ahol a nagy ezüstcsészéket őrzik, és 4 másik nagyért, az új ládákhoz, amikben a ruhákat őrzik.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 7 magyar dénárt adtam Kristóf szolgáléynak cipőre.

Hasonlóképpen ugyanczen Bács felé való készülődés közben, Mrozowski-nek lóra való támogatásként, mivel két lova pusztult el a herceg úr őfelsége szolgálatában, 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen a Szent Ferenc napja utáni csütörtökön [okt. 7.], már közel az utazás megkezdéséhez, ezüstért a herceg úr számára készülő *frenum ferile*-hez,¹⁰⁸ és a munkáért, hasonlóképpen lóra, és a hintóhoz tartozó lovak zablájára, és a vitézi herceg úr minden nagy lova zablájának javítására, azonfelül a régi üstök javítására és négy új közepes üstért, az egészért 20 magyar dénár híján 15 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, a doktor bolondnak farkasprémre, 3 forintot adtam Wawrzynecz által.

¹⁰⁷ Ez valószínűleg egy zárható faliszekrény-féle lehetett. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 66. o.

¹⁰⁸ Egyfajta zabla, nem tudtam megállapítani, mi a különlegessége. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 67. o.

Hasonlóképpen csütörtökön [okt. 7.], ugyanezen Bács felé való készülődés közben, a fürdőért, ahol a herceg úr fürdőzött,¹⁰⁹ 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott a szegényeknek, akik a hévíz mellett üldögéltek, 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, négy kancsó javítására, amikben a bort viszik a herceg úr asztalához, Chroborski által 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen egy pár hosszú késért a herceg úr asztalához, Chroborski által 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, az ifjabb Mazurek-nek 14 magyar dénárt adtam a tunikák javítására.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 32 magyar dénárt adtam az összes ládához való 18 kötélért.¹¹⁰

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, rókaprém fejfedőre 40 magyar dénárt adtam a bolondnak Wawszyniecz által.

Hasonlóképpen ugyanezen Bács felé való készülődés közben, 1 forintot adtam Chlewyczki által szitára, és páncélra a lovak megtisztítása érdekében.¹¹¹

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Balyczkinek, a kythlicze¹¹² javítására 7 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium alatt könyörgéssel érkező papoknak, a herceg úr parancsára negyedforintot adtam Balyczki által.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Karuatt-nak, aki ellovagolt a herceg úr számára szállást foglalni,¹¹³ a kiadásokra 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen Mór napján, csütörtökön [okt. 8.], a mosónőnek az ő bére gyanánt, amit a készülődés jelen idejéig megszolgált,¹¹⁴ 2 ½ forintot adtam az írődeák által.

¹⁰⁹ Zsigmond valószínűleg a szombati indulás miatt tolta át szokásos fürdőjét csütörtökre.

¹¹⁰ A köteleket feltételezhetően a ládák kocsira való rögzítéséhez használták. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 67. o.

¹¹¹ „...per manus Chlewyczki na przethaky et ad plati pro tergendis equis dedi 1 flor.” Ez így nem értelmezhető, az író valószínűleg ezt akarta írni: ...szitára, továbbá a lovak páncéljának megtisztítására... Zsigmond herceg számadásai. 1914. 67. o.

¹¹² Egyfajta hosszú vászonruha. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 227. o.

¹¹³ Zsigmondnak szokása volt két nappal az indulás előtt lovas szálláskeresőt útnak indítani, sőt, krakkói útja előtt már jóval korábban gondoskodott erről. Valószínűleg ennek volt a feladata az útvonal felderítése is.

¹¹⁴ Hosszabb utazások megkezdése előtt kifizették a teljes háznépet. A többiek már megkapták járandóságukat, ld: Zsigmond herceg számadásai. 1914. 60–66. o.

Hasonlóképpen a Budáról Bács felé való készülődés közben, a herceg úr kezességét vállalt Miklós szücsnél Ozarowskiért 8 forintról, amit ezen a napon annak odaadtak.

Hasonlóképpen ugyanezen szücsnek festékre, amit Pawlik Pozsonyban szerzett, a herceg úr parancsára 2 forintot és 20 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, ugyanennek a szücsnek a prémért, amelyből a herceg úrnak Pozsonyban szürke fejedőt készített, 80 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, ugyanennek selyemfonálért, kettő, egy kék és egy zöld színű teveszörből való suba átszövésére 30 magyar dénárt adtam.¹¹⁵

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, cobolybundák ugyanazon subák prémjeként való elrendezésére, ugyanennek a szücsnek 15 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, kocsi szekérért a herceg úr és a konyha dolgai számára, Chlewyczi által 2 forintot adtam.¹¹⁶

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, ½ forintot adtam faggyúért a szekerek tengelyeinek megtisztítása és megkenése miatt.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődés közben, az idősebb Mazurek-nek 30 magyar dénárt adtam nyeregére, és a többit a saját pénzéből tette hozzá.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 9 magyar dénárt adtam Balyczkinek cipőre.

Hasonlóképpen pénteken [okt. 9.], már az utazás napján, a magyar ötvösnek, aki a herceg úr számára a nagy kenyértartót¹¹⁷ készítette, munkájának végső béreként a budai plébános úr által 36 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon egy másik ötvösnek, aki a herceg úrnak egy gyűrűt foglalt be, 1 ½ forintot és ½ negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Czurilko-nak, a kiadásaira Krakkó felé, a herceg úr parancsára 4 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanennek, egy másik összegből, ugyanazokra a kiadásokra 3 forintot adtam aranyban.

¹¹⁵ Az ilyen, nagyobb jelentőségű utazások előtt Zsigmond felfrissíti, kiegészíti ruhátárát, így tesz később, csak nagyobb méretekben, a krakkói útja előtt is. ld: Zsigmond herceg számadásai. 1914. 133–154. o.

¹¹⁶ Ezeket a szekereket csak később, az utazás után fizetik ki teljesen, feltehetően legalább két szekerről van szó, mivel többes számban ír róluk, de nem valószínű, hogy többet vettek volna, mivel összesen tizennyolc forintot fizettek értük. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 68. és 78. o.

¹¹⁷ A kenyértartó elkészítése több mint száztizenhárom forintjába került összesen a hercegnek. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 48, 51, 57–59, 68, 139. o.

Tétény¹¹⁸

Hasonlóképpen az első Budán kívül töltött éjszaka, 1 forintot és 11 magyar dénárt adtam Chroborski-nek 3 gyertyára, és 12 üvegre, az udvarnokok és a kamarások asztalához.

Földvár¹¹⁹

Hasonlóképpen a Ferenc napja utáni szombaton [okt. 10.], 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra, Mazurek által.

Paks¹²⁰

Hasonlóképpen a Szent Dénes napja utáni vasárnapon [okt. 11.], az Arteque Calx szótágban, védőtokra az állóedényhez, amelyben az asztalkészletet viszik a herceg úr asztalához, Olbricht küldönc által 3 forintot adtam.

Tolna¹²¹

Hasonlóképpen a Hedvig napja előtti kedden [okt. 3.], 1 forintot és 20 magyar dénárt adtam Jurek küldöncnek, aki két rövid inget vett a herceg úrnak a jopula¹²² alá.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, $\frac{1}{2}$ forintot adtam ugyanezen Jurek küldönc által, 5 rőf szövetre a borbélynak, törölközőre a herceg úr megfürösztéséhez.

Hasonlóképpen 24 magyar dénárt adtam ugyanezen Jurek küldönc által, két rőf fehér posztóért,¹²³ a kisebbik ezüstedényhez.

¹¹⁸ „Teten”, Tétény, Pest vm.-ben, 12.8 km-re Budától. Ma Budapest-Nagytétény. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹¹⁹ „Feltvar”, Földvár, Tolna vm.-ben, 66 km-re Téténytől. Ma Dunaföldvár. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹²⁰ „Paks”, Paks, Tolna vm.-ben, 21.6 km-re Földvártól. Ma Paks. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹²¹ „Thona”, Tolna, Tolna vm.-ben, 23.3 km-re Pakstól. Ma Tolna. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹²² jopula: ujjas mellény, zubbony. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 226. o.

¹²³ Utazások alkalmával az értékes ezüstedényeket, üvegpoharakat, serlegeket szövetekbe, posztóba burkolták, esetleg össze is varrták az anyagokat, hogy a sérülésektől megóvják a tárgyakat.

Hasonlóképpen fekete szövetekre a herceg úr ágytakarójához, ugyanezen Jurek küldönc által 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen Jurek küldöncnek, aki a saját pénzét adta 10 zsebkendőért, 20 magyar dénárt adtam.

Kesztlöc¹²⁴

Hasonlóképpen a Hedvig napja előtti szerdán [okt. 14.],¹²⁵ a követnek, aki leveleket hozott Glogauból, amikor visszaindult ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen 5 magyar dénárt adtam a kinstárba való¹²⁶ ½ font papírért.

Monostor¹²⁷

Hasonlóképpen ugyanezen Budáról Bács felé való utazás készülődései közben,¹²⁸ Mathus vadásznak az ő szolgálataiért 2 forintot adtam, mivel súlyos betegsége miatt már semmije nem volt.

Hasonlóképpen utazásra való készülődés közben, Budán a herceg úr meghagyta, hogy adjanak Czurilko-nak 1 forintot nyeregbe a krakkói úthoz, amit oda is adtak neki.

Hasonlóképpen ugyanott Karuath kamarásnak, aki ellovagolt szállást foglalni a hercegnek, a kiadásokra 1 forintot adtak.

Hasonlóképpen a Lukács napja előtti szombaton [okt. 17.], a fürdőért, ahol a herceg úr fürdőzött, 3 negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanott negyedforintot adtam énekeseknek.¹²⁹

¹²⁴ „*Kyestulcz*”, Kesztlöc, Tolna vm.-ben. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹²⁵ A forráskiadásban ez a nap tévesen okt. 13-ként szerepel. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 69. o.

¹²⁶ Utazás közben valószínűleg valamelyik láda töltötte be a már említett kamra (thesaurus) szerepét.

¹²⁷ „*Monaster*”, Monostor, Bodrog vm.-ben, 22.8 km-re Kesztlöctől. Ma Bátmonostor. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹²⁸ Ezt, és a következő kiadást valószínűleg Budán költötték el, de csak most került bejegyzésre, nem szerepel a kiadás dátuma sem, és a szokásos készülődésekre vonatkozó formulát használja: „*Item in eodem recessu de Buda versus Baciam...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 69, 70. o.

¹²⁹ Az utolsó két bejegyzés mutatja, hogy Bátmonostornak nem csak iskolája volt, hanem fürdője is.

Hasonlóképpen a tizenegyezer szűz napján, csütörtökön, [okt. 21.] a Bácsba való megérkezéskor, [kétféle]¹³¹ füstölőszerre ½ forintot adtam a patikában.

Azt a fenti összeget leellenőriztem és helyesnek találtam
Cristoff Schydlowyeccki 1500 saját kezűleg aláírta

Budán, 1501.

Hasonlóképpen Szent András vigiliáján, hétfőn [nov.29.], már a herceg úr Krakkóba való indulásának napján, 100 forintot hozott Zalewski magyar pénzben Thurzó úrtól, 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért.¹³²

Hasonlóképpen itt ebből az összegből először hozzáadtak a fentebbi összeghez elelőtt 30 forintot és 60 magyar dénárt fűszerek vásárlására, ahogy az helyesen szerepel a fentebbi írásban, közvetlenül ugyanezen összeg előtt.¹³³

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 25 forintot adtam a patikában nagy öntött gyertyákra és más a herceg úr [háló]kamrájához éjszakára szükséges dolgokra, valamint más kisebb dolgokra a herceg úr asztalára.

Hasonlóképpen ugyanitt a patikában 1 forintot adtam füstölőszerre ugyanarra az útra.

Hasonlóképpen 86 magyar dénárt adtam a kocsisoknak zsákszövetre, zsákok varrásához, mivel eddig nem kaptak.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor a mosónőnek 2 forintot adtam bére gyanánt, amit ez ideig megszolgált, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

¹³⁰ „Bacia”, Bács, Bács vm.-ben, 85.8 km-re Monostortól. Ma a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság része, neve: Bač. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹³¹ „...pro trociskis et glowyeni deđi in appteka 1/2 flor.” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 70. o. A két szer nem azonos, ezekben az esetben az írások az et helyett az alias kifejezést használja. Zolnay László szerint a „truciszkus” pézsmailatú füstölőszer volt. Zolnay László: Szeged környék néhány művelődéstörténeti emléke 1500 őszéről. In: A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1974–75/1. 5. o.

¹³² Ezt a hivatkozási alapot mindig megadja, ezzel jelezve, hogy nem csökkentett értékű (devalválódott) pénzről van szó, ha mégis, akkor azt jelzi.

¹³³ Az előző rész (1501.nov.17–28. között) végén jelenik meg a gyökerek, pontosabban fűszerek vásárlására költött pénz, amit már nem tudtak a korábban bevételezett 1400 Ft-os összegből kifizetni, mivel az elfogyott, így az újonnan hozott összegből pótolták a hiányt. Erre utal a bejegyzés.

Hasonlóképpen 3 negyedforintot adtam hat bórzsákért az örölt fűszerek¹³⁴ tárolására az úton.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam a herceg úr bekötött imakönyvéért, amit egy szerzetes festett ki.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 17 forintot adtam Chlewyczki keze által lópokrócra az összes lónak.

Hasonlóképpen 3 negyedforintot és 9 magyar dénárt adtam egy üvegért a herceg úr asztalára.

Hasonlóképpen útközben ½ forintot adtam a herceg úrnak, aki az Ó-Buda felett [fekvő] Boldog Mária [monostor]-nak¹³⁵ ajánlotta azt.

Hasonlóképpen 5 magyar dénárt adtam szegényeknek.

Hasonlóképpen a herceg úr parancsára Rafael keze által 2 forintot adtam a verseny¹³⁶ előkészítésére.

Hasonlóképpen a herceg úr 4 forinttal kezeskedett Czurilkoért Chlewyczki-nél, amit a harmadik könyvnek ebből az összegéből adtak ki és más lentebbi összegekbe vezették be, amikor odaadták neki.

Hasonlóképpen abból az összegből amit már az indulás órájában hoztak, ahogy a herceg úr számára jól ismert, különböző más bevételekre adtam, én [magam ugyan] nem tudom hogy mire [ti. adtam] negyedforint híján 6 forintot, mivel sokat szétosztottak, aminek feljegyzésére nem volt idő, mégis valóban elköltötték azt [ti. az összeget].

Hasonlóképpen ugyanebből a fentebbi összegből hozzáadtak ehhez az összeghez 1000 forintot, itt lentebb közben 10 forintot és 15 magyar dénárt [adtam ki], amit lentebb ugyanabba az összegbe vezettek be, amiket útközben kiadtak.

A fentebbi összeg helyes, leellenőriztem,
Schidlowyeczki Kristóf saját kezűleg aláírta.

Budán, 1501.

Hasonlóképpen a Szent András előtti legközelebbi vasárnap, a *na Sat Andr* szótagban [nov. 28.], amikor a herceg úr Krakkóba készült, Jaroszláv úr 1000 forintot hozott aranyban a királytól.¹³⁷

¹³⁴ Fűszereként értelmezendő a „*radices*” szó.

¹³⁵ A fehéregyházi (Pilis vm.) pálos kolostor, Mátyás alapította 1480-ban Szűz Mária tiszteletére. Romhányi, 2000. 25. o.

¹³⁶ „*pro expedienda commissione*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 153. o.

¹³⁷ Akad arra is példa, hogy Zsigmond nem Thurzótól, hanem fivéréből II. Ulászlótól (1490–1516) kapja a pénzt.

Hasonlóképpen itt ebből az összegből főként az udvarnokok készültek fel [ti.az útra].

Hasonlóképpen a herceg úr készülődésekor először Kristóf úrnak adtam 140 forintot aranyban – ahogy a forintot aranyra váltják – az ő szolgálataiért, amikor más udvarnokok is kaptak pénzt, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Rafael úrnak 40 forintot adtak aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Chroborski-nek 40 forintot adtak aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Chlewyczi-nek 40 forintot adtak aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Oczyeski Miklósnak 40 forintot adtak aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Pothoczki-nak 40 forintot adtam aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Psonká-nak 40 forintot adtam aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Hasonlóképpen a készülődés ugyanazon napján Zalewski-nek 20 forintot adtam aranyban szolgálataiért, mivel más udvarnokokat is kifizettek, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mindegyik forintért 105 magyar dénár számlálendő.

Itt már Budáról Krakkóba menve az úton és a Krakkóban Zalewski keze által az írnoknak és Miklósnak a konyhához, a lovakra és minden szükségességre való kiadásai következnek.

Hasonlóképpen az elindulás napján 40 forintot adtam aranyban a herceg parancsára ajándék gyanánt Jaroszláv úrnak, aki eljött Budára a herceghez és ajándékot hozott neki a királytól, és ezek közül annak is,¹³⁸ aki az úton hozta.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 10 forintot adtam aranyban a herceg parancsára Zalewski keze által Jaroszláv úr szolgálinak, akik utána hozták a királytól az ajándékokat a herceg útjára.

Szántó¹³⁹

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Szent András vigiliáján [nov. 29.], az első éjszaka 3 forintot adtam zabra.

Hasonlóképpen 1 forintot és 30 magyar dénárt adtam szénára, hogy [legyen] a herceg úr összes lovának.

Hasonlóképpen 1 forintot és [1] negyedforintot adtam borra, amit ugyanazon az estén a szolgák étkezéséhez szétosztottak.

Hasonlóképpen 18 magyar dénárt adtam gyertyára.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam szalmára, hogy [legyen] minden ló [alatt].

Esztergom¹⁴⁰

Hasonlóképpen Szent András napján, kedden [nov. 30.], 3 forintot adtam aranyban az esztergomi kardinális úr¹⁴¹ énekeseinek, akik a herceg úrhoz érkeztek.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam aranyban a kardinális trombitásainak, akik a herceg úrhoz jöttek.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam egy papnak, aki az egyházi udvarból¹⁴² kéréssel érkezett a herceghez.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam egy másik papnak, [aki] Lengyelországból érkezett a herceghez.

¹³⁸ „*et etiam ab istis [ei]*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 155. o. A következő mondat alapján Jaroszláv úr egyik szolgájára vonatkozhat.

¹³⁹ „*Santhow*”, Nagyszántó Pilis vm.-ben, 18.5 km-re Ó-Budától és 16.8 km-re Esztergomtól. Ma Pilisszántó. Engel Pál, Magyarország a középkor végén.

¹⁴⁰ „*Strigonium*”, Esztergom királyi város, Esztergom vm.-ben, 16.8 km-re Nagyszántótól. Engel Pál: Magyarország a középkor végén.

¹⁴¹ Bakócz Tamás 1497.dec. 20–1521. jún. 16. Szentpétery Imre: A kronológia kézikönyve. Budapest, 1958. 102. o. A továbbiakban: Szentpétery, 1958.

¹⁴² Az érseki udvarról van szó. Divéky, Századok. 48. 573. o.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam marhahúsért az útra.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam a szolgálknak, [hogy vegyenek] egy fél borjút az útra, a heceg úr asztalára.

Hasonlóképpen 36 magyar dénárt adtam 6 libáért az útra.

Hasonlóképpen 38 magyar dénárt adtam vöröshagymáért az útra.

Hasonlóképpen 46 magyar dénárt adtam 4 darab kősóért az útra.

Hasonlóképpen 29 magyar dénárt adtam egy fazék vajért.

Hasonlóképpen 46 magyar dénárt adtam gyertyákért az útra.

Hasonlóképpen 48 magyar dénárt adtam 3 nyúlért az útra.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam aranyban a kardinális orgonistájának, aki a herceghez jött.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam aranyban kantárra¹⁴³ annak, aki egy szürke lovat hozott a hercegnek a kardinálistól.

Hasonlóképpen a szolgálégénynek, aki azt [a lovat] lovagolta, 1 forintot adtam aranyban.

Hasonlóképpen Pawlik-nak, aki a herceget Budáról Esztergomba vezette, amikor vissza kellett fordulnia a királyhoz, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam neki aranyban és ruhához való damaszt szövetet.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam Choczymowski keze által a herceg dár-dájának újraaranyozására.

Hasonlóképpen a herceghez jövő papoknak, akik kórusban énekeltek, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen Karwat kamarás kiadásaira Kassa felé az első forintokat, az 1400 forint-nyi összegből adták neki, másodszor az ez előtti [összeg]-ből adtam neki 2 forintot aranyban.

Hasonlóképpen 35 magyar dénárt adtam Karwatt keze által hordókra a fűszerek és a cukor tárolásához.

Hasonlóképpen Szent András másnapján, szerdán [dec. 1.], Pál szolgálknak 5 magyar dénárt adtam fürdőre.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam Ozarowski keze által a herceg úr ingeinek kimosására.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam Czysz keze által a bolondnak ingekre.

Hasonlóképpen Czysz keze által 10 magyar dénárt adtam viaszgyertyára, amikor a hajók már átkeltek a Dunán, hogy legyen a herceg úr [háló]kamrájába.

¹⁴³ A kantárváltás szokása. Fögel, 1913. 148. o.

Hasonlóképpen 33 magyar dénárt adtam a bolondnak hosszú sarura Karath keze által.

Kakat város¹⁴⁴

Hasonlóképpen ugyanezen a hétfői napon [dec. 1.] 80 magyar dénárt adtam szénára a lovak számára, amik[et] éjszaka hájóztak át Esztergomból.

Hasonlóképpen a szolgálknak – akik itt aludtak – 48 magyar dénárt adtam borra.

Hasonlóképpen ugyanitt, 13 magyar dénárt adtam a szolgálknak húsrá és sajtra.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam fehér kenyérért az útra a herceg úr asztalára.

Csúz falu¹⁴⁵

Hasonlóképpen ugyanitt, 3 és ½ forintot adtam 58 mérő zabért, mindegyik mérőért 6 magyar dénárt.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam aranyban szénára és szalmára.

Hasonlóképpen 2 és ½ forintot adtam 62 pint borért.

Hasonlóképpen 28 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre.

Hasonlóképpen 48 magyar dénárt adtam 8 kakasért, hogy megfőzzék azokat, mivel a szekerek későn érkeztek meg a dolgokkal.

Hasonlóképpen 42 magyar dénárt adtam 7 kappanért Chlewyczi keze által.

Hasonlóképpen a vezetőnek, aki a szekereket Csútból Mányába vezette, 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 15 magyar dénárt adtam két kocsisnak a kerekek megjavítására.

¹⁴⁴ „Kacath civitas”, Kakat pusztá Esztergom vm.-ben. Ismertebb néven Párkány, Esztergommal szemben, a Duna bal partján található. Ma Szlovákia része, neve: Stúrovo. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹⁴⁵ „Czusz villa”, Csúz falu, Komárom vm.-ben, 29,4 km-re Párkánytól. Ma Szlovákia része, neve: Dubník. Engel, Magyarország a középkor végén.

Mánya falu¹⁴⁶

Hasonlóképpen Szent Borbála¹⁴⁷ vigiliáján, pénteken [dec. 3.], ugyanitt 54 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérré.

Hasonlóképpen 50 magyar dénárt adtam szárított pontyra.

Hasonlóképpen 14 magyar dénárt adtam perecre.

Hasonlóképpen 8 magyar dénárt adtam gyümölcsökért a herceg úr asztalára.

Hasonlóképpen 28 magyar dénárt adtam csukáért és más halakért.

Hasonlóképpen Komjátón,¹⁴⁸ azoknak a parasztnak, akik halakat hoztak¹⁴⁹ egy nemesről, 12 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam a parasztnak, aki minket Komjátóból Mányába vezetett.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam savanyúkáposztára és kis halakra, még azelőtt, mielőtt [a fentebb említett] halakat hozták.

Hasonlóképpen 3 forintot és 60 magyar dénárt adtam 90 pint borért, [pintenként] 4 magyar dénárba került.

Hasonlóképpen 1 forintot és 78 magyar dénárt adtam aranyban szénára és szalmára, hogy valamennyi lónak [legyen].

Hasonlóképpen 3 ½ forintot adtam 45 mérő zabért, mindegyik mérőért 8 dénár számlálандó.

Hasonlóképpen 4 magyar dénárt adtam gyertyára.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam a herceghez érkező fekete szerzeteseknek¹⁵⁰ Choczymowski keze által.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam a fuvarosnak, amikor az étkezés után megérkezett a borral.

Hasonlóképpen 32 magyar dénárt adtam Ozarowski-nak, aki a saját pénzét adta a herceg ingeinek és törülőkendőinek kimosásáért.

¹⁴⁶ „Villa Many”, Nagymánya falu, Bars vm.-ben, 23 km-re Csúztól. Ma Szlovákia része, neve: Mana. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹⁴⁷ Szent Borbála ókeresztény vértanú (meghalt 306-ban), a magyar középkor kedvelt szentje. Bálint Sándor: Ünnepi Kalendárium. 2. kötet. Szeged, 1998. 17. o.

¹⁴⁸ „Comnacycze”, Komját, Nyitra vm.-ben, 8 km-re Nagymánytól. Ma Szlovákia része, neve: Komjatice. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹⁴⁹ A szövegben „partaverunt” szerepel, portaverunt helyett, elírás.

¹⁵⁰ Ruhájuk színe alapján *monachi nigri*-nek mondják a Szent Benedek reguláját követő szerzeteseket. Török József: Szerzetes és lovagrendek Magyarországon. Budapest, 1990. 65. o. A továbbiakban: Török, 1990. Azonban az ágostonrendi szerzetesek ruházata is fekete. Magyar Katolikus Lexikon. Főszerkesztő: Diós István. Szent István Társulat, én. A továbbiakban: Magyar Katolikus Lexikon.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam aranyban Borek költségeire, [mivel] levéllel Budára [küldték] a királyhoz.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam Myedzyrzeczki-nek, aki Esztergomban a saját pénzét adta szerzeteseknek.

Hasonlóképpen neki [ti.Myedzyrzeczki-nek], aki más szerzeteseknek is a saját pénzét adta, adtam 12 magyar dénárt.

Hasonlóképpen 9 magyar dénárt adtam Gyermekek cipőre.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam a vezetőnek, aki minket Mányából Nyitrába vezetett.

Nyitra város¹⁵¹

Hasonlóképpen Szent Szűz Borbála napján, szombaton [dec. 4.], 12 magyar dénárt adtam [arra] kocsizó parasztoknak zabért, mielőtt a pihenőhelyre [értünk volna] és ott adtak volna [ti. zabot].

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam a kocsisok kiadásaira, akik az úton maradtak a kocsikkal, mivel eltört egy kerék.

Hasonlóképpen Kysolowi Miklósnak 3 forintot adtam aranyban az ő lovaszolgálatáért – ahogy ebben a feljegyzésében áll –, amikor a herceg úrhoz lovgolt, hogy elintézzé a dolgokat.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam várkatonáknak.

Hasonlóképpen 23 magyar dénárt adtam szerzeteseknek Myedzyrzeczki keze által.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam Valasek-nek hosszú cipőre.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam Wyrzbyata-nak hosszú cipőre.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam ifjabb Mazureknek hosszú cipőre.

Hasonlóképpen az evőeszközök és az abroszok megtisztítására 31 magyar dénárt adtam Chroberski keze által.

Hasonlóképpen 14 magyar dénárt adtam szappanra ruhák kimosásáért Chroberski keze által.

Hasonlóképpen 3 magyar dénárt adtam papírra.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam éneklő diákoknak.

Hasonlóképpen azoknak a papoknak, akik a herceg úr előtt roratét¹⁵² énekeltek, ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a lovak takarmányozására zabért és szalmáért Nyitrából Slomnicébe menve.

¹⁵¹ „*Nitra civitas*”, Nyitra város, Nyitra vm.-ben, 23 km-re Nagymánytól. Ma Szlovákia része, neve: Nitra. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹⁵² „...*qui ante dominum principem rorate canebant...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 159. o.; Divéky, Századok. 48. 573. o.

Slomnice falu¹⁵³

Hasonlóképpen a Szent Borbála napja utáni legközelebbi vasárnap [dec. 5.] 1 forintot adtam egy fél ökörért a konyhára.

Hasonlóképpen 18 magyar dénárt adtam a szolgálknak sertéshúsrá.

Hasonlóképpen 80 magyar dénárt adtam 16 kappanért.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam 4 tyúkért.

Hasonlóképpen 18 magyar dénárt adtam 6 kis csirkéért.

Hasonlóképpen 14 magyar dénárt adtam ecetre.

Hasonlóképpen 40 magyar dénárt adtam húsrá a vacsorához.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam kenyérre.

Hasonlóképpen 30 magyar dénárt adtam gyertyára.

Hasonlóképpen 8 forintot aranyban és 20 magyar dénárt adtam a vendég-látónak borra, zabra, szénára és szalmára [ott], ahol a herceg megszállt.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam vöröshagymára.

Hasonlóképpen a szolgálknak és az asztalnokoknak 36 magyar dénárt adtam zabra.

Hasonlóképpen az útmutató parasztnak, aki Bánba vezettek minket, 25 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 3 negyedforintot adtam Chroborski-nek, aki a saját pénzét [adta] Tolnából elmenve a hercegnek szükséges dolgokra.

Hasonlóképpen neki [ti.Chroborski-nek], aki Budán azoknak a parasztnak, akik a hercegnek egy özet hoztak, [pénzt] adott, adtam negyedforintot.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam Ozarowski keze által a herceg új ruháinak kimosására.

Hasonlóképpen elhagyva Bánt, amikor a papok kocsijának a kereke és a tengelye eltört, a tengelyhez való fára 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam azoknak a parasztnak, akik új tengelyt készítettek a fából.

Hasonlóképpen összesen 31 magyar dénárt adtam azoknak a lovaknak a takarmányára, amik éjjel, mielőtt a kocsit megjavították, [ott] álltak, és a szolgálk költségeire.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam szurokra, hogy azzal bekenjék az új tengelyt.

Hasonlóképpen 8 magyar dénárt adtam a parasztnak, aki minket éjjel Bánba vezetett.

Hasonlóképpen 14 magyar dénárt adtam káposztára, hogy megfőzzék.

¹⁵³ „*Slomnyce*”, feltehetőleg Szolcsán falu, Nyitra vm.-ben, 27 km-re Nyitrától. Ma Szlovákia része. Engel, Magyarország a középkor végén.

Bán mezőváros¹⁵⁴

Hasonlóképpen azoknak a parasztnak, akik minket elvezettek Slomnicéből a konyhával,¹⁵⁵ 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 2 forintot és negyedforintot tett ki az összeg, amit három darab borjúhúsert adtam, mindegyik részért 3 negyedforintot.

Hasonlóképpen 63 magyar dénárt adtam 7 libáért.

Hasonlóképpen 96 magyar dénárt adtam 16 kappanért.

Hasonlóképpen 30 magyar dénárt adtam 10 kakasért.

Hasonlóképpen 28 magyar dénárt adtam 2 nyúlért.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam 3 fogolyért.

Hasonlóképpen 8 magyar dénárt adtam kis madarakért.

Hasonlóképpen 16 magyar dénárt adtam répára.

Hasonlóképpen 16 magyar dénárt adtam vöröshagymára.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam ecetre.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam sörre a konyhához.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam fára a konyhához.

Hasonlóképpen Pyszkowi kocsisnak 10 magyar dénárt adtam zsírra a kerek megkenéséhez.

Hasonlóképpen 3 ½ forintot adtam borra a szolgák étkezéséhez és a herceg asztalára.

Hasonlóképpen 4 ½ forintot adtam 45 mérő zabért, mérőnként 10 dénár számlálendő.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam aranyban szénára és szalmára, hogy [legyen] minden lónak.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam kenyérre.

Hasonlóképpen 64 magyar dénárt adtam 16 kakasért a vacsorához.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam gyertyára.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam gyümölcsökre.

Hasonlóképpen 65 magyar dénárt adtam egy közepes darab sertéshúsert a vacsorához.

¹⁵⁴ „*Banowcze oppidum*”, Bán mezőváros, Trencsén vm.-ben, 21 km-re Szolcsántól. Ma Szlovákia része, neve: Bánovce nad Bebravon. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹⁵⁵ Az útra természetesen viszik a konyha felszerelését is, itt a konyhai eszközöket szállító kocsiról van szó.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam annak a parasztnak, akit mérté kért¹⁵⁶ küldtem el.

Hasonlóképpen másodszor negyedforintot adtam szalmára a lovaknak, mivel nem volt elég.

Hasonlóképpen éjjel, már étkezés után, a kocsisoknak és a vargának, akik a papok kocsiájával későn érkeztek, 3 magyar dénárt adtam borra, hogy szét-összák.

Hasonlóképpen a vendéglátónak a szálláson, ahol a herceg megszállt, 2 forintot adtam aranyban ajándék gyanánt.

Hasonlóképpen kedden, Mária fogantatásának vigiliáján [dec. 7.], Bánt elhagyva Trencsén felé, 10 magyar dénárt adtam a kerék megjavítására a papok kocsijához.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam Chlewyczki keze által a kovácsnak 4 vasabroncsért a kocsikhoz.

Hasonlóképpen a vezetőnek, aki a konyhát Bánból Trencsénbe vezette, 10 magyar dénárt adtam.

Trencsén város¹⁵⁷

Hasonlóképpen kedden, Mária fogantatásának vigiliáján [dec. 7.], a herceghez érkező énekeseknek negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam a szolgáltnak a házban és a fürdőben szükséges dolgok és eszközök előkészítésére.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam egy, a herceghez érkező szegénynek.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam egy szegény papnak, aki a herceghez érkezett.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam fazekakért a konyhához.

Itt Zalewski eltávozott, hogy előkészítse a szállásokat Krakkóban, az író-deák [pedig] Miklóssal minden szükséges dologról gondoskodott a pénzzel együtt.

Hasonlóképpen 8 forintot adtam aranyban a Krakkóba távozó Zalewski kiadásaira, a szállás és más dolgok elrendezéséhez.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Mária fogantatásának vigiliáján [dec. 8.], a fürdőben, ahol a herceg megfürdött, 2 forintot adtam aranyban.

¹⁵⁶ „...pro myerzycza rusticum miseram...” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 161. o.

¹⁵⁷ „Traczyn civitas”, Trencsén város, Trencsén vm.-ben, 25 km-re Bántól. Ma Szlovákia része, neve: Trencín. Engel, Magyarország a középkor végén.

Hasonlóképpen 14 magyar dénárt adtam Chroborski keze által az abroszok és evőeszközök megtisztítására.

Hasonlóképpen a herceg látott egy félbevágott arany forintot, amit az erzsényébe tett.

Hasonlóképpen 38 magyar dénárt adtam Chlewyczki keze által egy nagy, új kerékre az ezüst edényeket szállító kocsihoz.

Hasonlóképpen 31 magyar dénárt adtam Clewyczki keze által istrágra.

Hasonlóképpen 15 magyar dénárt adtam hájra és faggyúra a kocsisoknak a tengelyek megkenésére.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam az öröknek gyertyára, akik a szőnyegek őrzésével foglalkoztak.¹⁵⁸

Hasonlóképpen Rafael úr követének, a herceg úr ügyében Opaviába¹⁵⁹ távozó Dusszá-nak, 1 forintot adtam aranyban kiadásaira.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a herceg úrhoz érkező ferenceseknek.¹⁶⁰

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam a kovács keze által a papi kocsi megjavítására.

Hasonlóképpen 2 forintot aranyban és 12 magyar dénárt adtam a kovácsnak az összes ló megpatkolásáért, mivel [a patkók] lekoptak a rossz úton.

Hasonlóképpen 1 forintot aranyban és 50 magyar dénárt adtam a kovács keze által vasra, amiből egy nagy kereket kovácsoltak.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam a kovácsnak 4 új vasabroncsért a nagy kerekekhez.¹⁶¹

Hasonlóképpen 1 forintot adtam a ház szolgálóinak.¹⁶²

Hasonlóképpen 17 magyar dénárt adtam Mygdal szolgálógyenynek sarkantyúra.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam aranyban Chlewyczki keze által annak a kocsisnak, aki konyhai eszközökkel és más dolgokkal lovagolt ide Budáról.

¹⁵⁸ Azokról a szőnyegekről van szó, amit a herceg mindig magával vitt hosszú útra, hogy „komfortossá” tegye szállását. Divéky, Századok. 48. 571. o.

¹⁵⁹ Troppau, Alsó-Sziléziában, a Sziléziai Hercegség területén. Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Budapest, 1980. A továbbiakban: Kiss, 1980.

¹⁶⁰ Ferencesek, feltehetőleg a trencsényi kolostorból (1309–1531). Romhányi, 2000. 69. o.

¹⁶¹ Ezek szerint 4 nagy kereket készítettek, nem csak egyet, ahogy arról az előző bejegyzés tanúskodik.

¹⁶² Annak a háznak a szolgálóiról lehet szó, ahol a herceg megszállt.

Hasonlóképpen csütörtökön [dec. 9.], Trencsént elhagyva Brno¹⁶³ felé, 14 magyar dénárt adtam annak a kocsinak a rúdjának a megjavítására, amin a szőnyegek voltak.

Hasonlóképpen 28 magyar dénárt adtam Chlewyczi keze által patkószög-re, csapra¹⁶⁴ és abroncsra.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam a bolondnak sajtra és kenyérre.

Hasonlóképpen az úton, Trencséből Brno felé lovagolva, mivel a rossz út miatt a kocsik nem érkezhettek meg a meghatározott éjjelen, hanem a mezőn maradtak, 2 forintot aranyban és 18 magyar dénárt adtam összesen valamennyi kocsi szolgáinak kiadásaira és a lovak takarmányozására éjszakára, a papok kocsijának kihúzására a vízből és a vezető[ül szegődött] parasztoknak, akik a folyón keresztülvezettek bennünket, valamint az öröknek, akik éjjel az erdőben vigyáztak a kocsikra.

Trencsény város, 1502.¹⁶⁵

Hasonlóképpen Jácint napján,¹⁶⁶ pénteken [szept. 11.], amikor ide érkezünk, a prandium után 8 garast adtam énekeseknek.

Hasonlóképpen ugyanott a herceg úrhoz érkező – Szent Ferenc rendjéből való – szerzeteseknek ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Ferenc számtartónak 10 forintot adtam aranyban, hogy gazdálkodjon velem.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Rachembargk 1 forintot adott aranyban egy zsoldosnak, a herceg úr parancsára, amit [ti. a pénzt] ugyanott visszaadtam neki.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Oczyeski keze által 7 garast adtam a kerekek megjavítására és lovaknak való szövetre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Chroborski keze által 4 garast adtam az abroszok és az evőeszközök megtisztítására.

¹⁶³ „Bronow”, Brno a Morva Őrgrófság területén. Kiss, 1980.; Történelmi Világatlasz. Budapest, 1997. A továbbiakban: Történelmi Világatlasz, 1997.

¹⁶⁴ Fából készített szerkezeti elemek összeillesztéséhez, rögzítéséhez használt szintén fa eszköz (facsap). Zsigmond herceg számadásai, 1914. 163. o.

¹⁶⁵ Az előző rész 1501. dec. 9-én fejeződött be, ez pedig 1502. szept. 11-én folytatódik, ennek oka, hogy a herceg a köztes időt Lengyelországban töltötte, így a vonatkozó részt, mivel nem kapcsolódik szervesen Magyarországhoz, Divéky nem közölte.

¹⁶⁶ Prótus és Jácint napja 1502-ben vasárnapra esik, ahogy Divéky is megjegyzi, tehát nem péntek. Szentpétery, 1985. 6. naptár.; Csizió vagyis a csillagászati tudományok rövid és értelmes leírása. Budapest, 1986. 23. o.

Hasonlóképpen 15 garast adtam a szolgának, ahol a herceg úr megszállt.
Hasonlóképpen 3 garast adott Rachebargk egy szegénynek, a herceg úr parancsára, akinek visszaadtam azt [a pénzt].

Hasonlóképpen különböző szerzeteseknek Myedzyrzeczki keze által negyedforintot és 8 garast adtam.

Hasonlóképpen 2 garast adtam két zarándoknak az ispotály előtt.

Szolcsán¹⁶⁷

Hasonlóképpen a Szent Kereszt felmagasztalásának napján, szerdán [szept. 14.], ősszel, a vendéglátónak, ahol a herceg úr megszállt, ½ forintot adtam.

Nyitra

Hasonlóképpen a Szent Kereszt felmagasztalásának napján [szept. 14.] 1 forintot adtam Karuatt költségeire, akit a szállás elrendezésére küldtek előre.

Hasonlóképpen ugyanitt, negyedforintot adtam énekeseknek.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam a herceg úrhoz érkező 2 szerzetesnek.

Hasonlóképpen a herceg úrhoz kérelemmel érkező diákoknak – aki egy énekarban énekeltek – ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam várkatonáknak.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam Lypnyczki kiadásaira Budáig, akit Magyarország királyához küldtek levéllel.

Mánya falu

Hasonlóképpen ezen a helyen 6 magyar dénárt adtam szőlőre a herceg úr aszatalára.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a herceg úrhoz érkező beteg papnak.

Hasonlóképpen ugyanitt a herceg úrnak játékra 1 forintot adtam aranyban Mazurek keze által.

Hasonlóképpen ugyanitt 10 forintot adtam aranyban Ferencnek, hogy gazdálkodjon vele.

Hasonlóképpen ugyanitt 15 magyar dénárt adtam az abroszok tisztítására Chroborski keze által.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam a bolondnak borra és hajmosásra.

¹⁶⁷ „Solczany”, Szolcsán falu, Nyitra vm.-ben, 27 km-re Nyitrától. Ma Szlovákia része. Engel, Magyarország a középkor végén.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a herceg úrhoz érkező fekete szerzeteseknek.

Hasonlóképpen ugyanitt, ahol a herceg úr megszállt, a vendéglátónak ½ forintot adtam.

Köbölkút falu.¹⁶⁸

Hasonlóképpen ugyanitt útközben eltört a kerék, így egy – a közelben lévő – parasztot alkalmaztunk, aki egy mérföldön keresztül vezetett minket, amiért negyedforintot adtam neki.

Hasonlóképpen 32 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által kerékre, ugyanahhoz a kocsihoz.

Hasonlóképpen ugyanitt Zalewski kiadásaira, akit Budára küldtek az udvarnokok szállását elrendezni, 2 forintot adtam aranyban.

Hasonlóképpen ugyanitt 30 magyar dénárt adtam a herceg úrhoz érkező bernardinusoknak.¹⁶⁹

Hasonlóképpen ugyanitt a vendéglátónak, ahol a herceg úr megszállt, ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen a herceg úrnak szőlőfürtökre 6 magyar dénárt adtam.

Esztergom

Hasonlóképpen szombaton [szept. 17.], amikor ide érkeztünk, negyedforintot adtam énekeseknek.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam aranyban az orgonistának, aki húros hangszeren játszott.

Hasonlóképpen a hajósoknak, akik a herceg hajóját irányították, a navigálásért 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen a herceg úrhoz érkező – a prédikátorok rendjéből¹⁷⁰ való – szerzeteseknek 20 magyar dénárt adtam.

¹⁶⁸ „*Kyebelkut villa*”, Köbölkút falu, Esztergom vm.-ben, 38 km-re Nagymányától. Ma Szlovákia része, neve: Gbelce. Engel, Magyarország a középkor végén.

¹⁶⁹ Ferencesek, ahogyan ez a későbbiekben egyértelművé válik, „...*Bernardinis de Sancto Joanne*..” ld. 219. lábjegyzet. Talán az 1235-ben alapított és 1448-ban az obszerváns ferencesek tulajdonába került esztergomi kolostorból valók. Romhányi, 2000. 24. o.

¹⁷⁰ Ordo Fratrum Praedicatorum (O. P.), Domonkos rend. Talán az 1231-ben alapított esztergomi domonkos kolostorból valók. Romhányi, 2000. 24. o.

Hasonlóképpen 6 magyar dénárt adtam a bolondnak, hogy megfürödjön Dria-val és kimosassa az ingét.

Hasonlóképpen Chroberski keze által 16 magyar dénárt adtam az abroszok és evőeszközök megtisztítására.

Hasonlóképpen 8 magyar dénárt adtam a fürdőt előkészítő parasztnak.

Szántó mezőváros

Hasonlóképpen a Máté apostol ünnepe előtti vasárnap [szept. 18.], Krauat kiadásaira – aki előrement, hogy elrendezze a szállást – negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanitt a herceg úrhoz kéressel érkező pálos szerzeteseknek¹⁷¹ negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen 5 magyar dénárt adtam egy parasztnak – aki minket vezetett – vízért, hogy a herceg úr igyon.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a herceg úrhoz érkező énekeseknek.

Hasonlóképpen a vendéglátónak, ahol a herceg úr megszállt, Schidlowieczki Márton keze által 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen a ház szolgáinak 12 magyar dénárt adtam.

Buda

Hasonlóképpen hétfőn, a *teque Mat Mauritius* szótagban [szept. 19.], amikor ide érkeztünk, Oczyeski keze által 1 forintot adtam a herceg úr lovainak szalmára.

Hasonlóképpen valamennyi iskolából a herceg úrhoz érkező énekesnek,¹⁷² Wyrzbiatha keze által 1 forintot adtam a herceg úr parancsára.

Hasonlóképpen a herceg úrhoz kéressel érkező – Szent Domonkos rendjéből való – szerzeteseknek¹⁷³ 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 6 forintot adtam aranyban Ferenc szám-tartónak a konyha vezetésére.

¹⁷¹ „*monachis heremitis*”, pálosok. Több kolostoruk is volt a környéken (Fehéregyháza, Szentlőrinc). Romhányi, 2000. 148–149. o.

¹⁷² Budán ekkor 7, Pesten 1 iskola működött. Zolnay László: Data of musical life of Buda in the Late Middle Ages. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 1–2. (1967.) 112. o.

¹⁷³ A rend Szent Miklós-temploma és -kolostora (1254–1541) Budán épült. Budapesti Enciklopédia. 1981.; Romhányi, 2000. 16. o.

Hasonlóképpen Máté apostol napjának vigiliáján, kedden [szept. 20.], ½ forintot adtam a herceg úrhoz kéréssel érkező óbudai szerzeteseknek.¹⁷⁴

Hasonlóképpen a bolond párnájához való durva szövetért 20 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 5 magyar dénárt adtam Czys-nek kenderre.

Hasonlóképpen Karuatt keze által 60 magyar dénárt adtam fára a herceg úr [háló]kamrájához.

Hasonlóképpen Máté apostol másnapján, csütörtökön [szept. 22.], 10 forintot adtam aranyban Lassoczki temetésére.

Hasonlóképpen 17 forintot vert pénzben és 30 magyar dénárt adtam Jurek szolga keze által 13 rőf damaszkszövetere a ravatalhoz ugyanerre a temetésre.

Hasonlóképpen ugyanerre a temetésre Jurek szolga keze által 8 forintot vert pénzben és negyedforintot adtam vékony, fekete színű szövetre, amivel két lovat takartak le.¹⁷⁵

Hasonlóképpen a herceg úr parancsára 2 forintot atam egy darab szövetért a ravatal damaszkszöveve alá.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, a herceg úrhoz kutyával érkező sípiosnak 1 forintot adtam aranyban, mivel könnyű volt.¹⁷⁶

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, a herceg úrhoz érkező Alemánusz citerásnak 1 forintot adtam aranyban.

Hasonlóképpen Jurek szolga keze által 8 magyar dénárt adtam a herceg úr zubbonyához való pénzes övre.

Hasonlóképpen 14 magyar dénárt adtam a kamarásoknak két fakancsóra, hogy bort hozzanak az asztalhoz.

Hasonlóképpen 6 magyar dénárt adtam papírra a kincstárhoz.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam a herceg úr parancsára Kulik-nak lábvértre.

Hasonlóképpen 10 forintot aranyban és 53 magyar dénárt adtam Jurek küldönc keze által a herceg úrnak vörös posztóra, a takarója alá.

Hasonlóképpen ugyanezen Jurek küldönc által 90 magyar dénárt adtam fekete szövetre, ugyanazon takaró alá.

¹⁷⁴ Talán az 1280 előtt Szent Ferenc tiszteletére alapított óbudai ferences kolostor szerzeteseiről van szó. Budapest Enciklopédia, 1981.; Romhányi, 2000. 48. o.

¹⁷⁵ A gyász „kellékei” a fekete szövettel letakart lovak is (Szent Mihály lova). Zolnay László: Halál, temetés, tor a régi Pest-Budán. Budapest. 12. (1975.) 41–41. o.

¹⁷⁶ A pénz súlya kisebb volt, mint normálisan lennie kellett volna, így valójában nem ért annyit, mint névlegesen.

Hasonlóképpen ugyanezen Jurek küldönc által 9 forintot adtam aranyban a herceg úr ágytakarójához rikitósárga posztóra.

Hasonlóképpen 9 magyar dénárt adtam Kulik-nak reteszre, hogy megjavítsa az üstdobot.

Hasonlóképpen este, 1 forintot adtam Czurilko keze által a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen pénteken [szept.23.], a prandium után, 1 forintot adtam aranyban a herceg úrhoz érkező lignici herceg síposainak,¹⁷⁷ ami nem ért 100 magyar dénárt, mivel könnyű volt.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Zalewski-nek, hogy kocsit vegyen, valamint kiadásaira, mivel ő rendezte a szállást Fehérváron, 4 forintot adtam aranyban, amely [forintok] – mivel könnyűek voltak – nem értek 100 magyar dénárt.

Hasonlóképpen ugyanezen az estén a herceg úrnak 1 forintot adtam játéokra Maczyk keze által.

Hasonlóképpen 32 magyar dénárt adtam két serlegre, a kamarások asztalához, Psonka keze által.

Hasonlóképpen új reteszre a kincstárhoz és kulcsjavításra 18 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam a kamarások két abroszához szövetre és a munkáért.

Hasonlóképpen 24 magyar dénárt adtam három köteg papírért a kincstárhoz, kötegenként 8 dénár számlálандó.

Hasonlóképpen a király aranyművesének, Jurek-nek, aki megjavította a királynak ajándékozott aranykelyhet, 2 ½ forintot adtam a munkájáért.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam ifjabb Mazurek-nek cipőre.

Hasonlóképpen a díszes kocsi kerekének a megjavítására, Oczyeski keze által 18 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a pénteki napon, a *ritius* szótagban [szept. 23.], 10 forintot adtam vert pénzben Ferenc költségeire, aki visszatérőben Fehérvárra más úton ment a kocsikkal, mivel a herceg úr a királlyal tartott.

Hasonlóképpen Oczyeski 20 magyar dénárt adott a herceg úrnak golyó-játékra, amit visszaadtam neki.

¹⁷⁷ A Lausitzi hercegség Glogovától Délre, Sziléziától Ény-ra, később (1504) Zsigmond hercegsége. Történelmi Világtalasz, 1997.

Hasonlóképpen vasárnap, az *us et Sta Ven Mich* szótagban [szept. 25.], amikor ide értünk, 20 magyar dénárt adtam egy parasztnak, aki visszarakta a cifra kocsi kerekét, amikor az a Fehérvár felé menő úton – a várostól mintegy 2 mérföldre – eltört.

Hasonlóképpen ugyanennek a napnak az estéjén a herceg úrnak 1 forintot adtam játéokra Czurilko keze által.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam Starosczyz-nak cipőre.

Hasonlóképpen Jurek küldöncnek 54 magyar dénárt adtam, mivel saját pénzét ujjas mellényhez való övre és selyemszövetre költötte, amit az útra vásárolt.

Hasonlóképpen ősszel, Szent Sztanyiszláv vigiliáján, hétfőn [szept. 26.], 1 forintot adtam a herceg úrhoz érkező éneklő papoknak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 30 magyar dénárt adtam az első énekeseknek az iskolákból.

Hasonlóképpen más érkezőknek, nyomban a prandium után, negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen a prandium után, 6 magyar dénárt adtam a herceg úrhoz érkező szegényeknek.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam egy Opaviából levéllel érkező paraszt kiadásaira, amikor vissza kellett mennie.

Hasonlóképpen Oczyeski keze által ½ forintot adtam új kerékre az italszállító szekérhez.

Hasonlóképpen az este, Miedzyrzeczki keze által a lignici herceg éneke-seinek és síposoknak, akik az étkezés után érkeztek a herceg úrhoz, egyformán 2 forintot adtam.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a herceg úrhoz érkező domokos rendi énekeseknek.

Hasonlóképpen 5 magyar dénárt adtam a bolondnak fürdőre.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam Walassek-nek cipőre.

Hasonlóképpen Pál doktor 12 magyar dénárt adott fekete szerzeteseknek, akinek azt visszaadtam.

Hasonlóképpen a szekrény megjavítására – amiben az egyházi dolgokat tartják – 14 magyar dénárt adtam, mivel útközben összetört.

¹⁷⁸ „*Alba Regalis*”, Fehérvár királyi város, Fejér vm.-ben, 61 km-re Budától. Engel, Magyarország a középkor végén.

Hasonlóképpen Schidolwieczki Miklós 1 forintot adott aranyban Budáról elutazva az első este a vendéglátónak, ahol a herceg úr megszállt. Visszaadtam neki [a pénzt].

Hasonlóképpen vasabroncsra a kerekéhez, Oczyeski keze által, 16 magyar dénárt adtam a mesterembernek.

Hasonlóképpen ugyanennek a napnak az estéjén, Czurilko keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen Miklós úr, útban Fehérvár felé, egy szolgának és énekesnek negyedforintot adott. Visszaadtam neki.

Hasonlóképpen Chroberski úr szolgájának 21 dénárt adtam, mivel elhozta a herceg úr gyűrűjét.

Hasonlóképpen Jurek küldöncnek, aki útközben negyedforintot adott ki a herceg úr gyűrűjének elhozataláért, visszaadtam azt.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam egy papnak, aki az első misére kért a herceg úrtól.

Hasonlóképpen 1 magyar dénárt adtam tintára a kincstárhoz.

Hasonlóképpen egy, a herceg úrhoz érkező, beteg parasztnak, Lypnyczki keze által negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen Szent Mihály vigiliáján [szept. 28.] 3 magyar dénárt adtam a bolondnak fürdőre Karutt-tal.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 36 magyar dénárt adtam Hanus kovácsnak a díszes kocsihoz való új kerék kovácsolására.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon egy parasztnak, aki visszahozta a „doktor” bolond övét, 2 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen este Gyryk püspök úrtól a herceg úrhoz érkező hegedűsnek, 1 forintot adtam Miedzyrzeczki keze által.

Hasonlóképpen ugyanezen az estén, a herceg úrhoz Szent Péter [monostorából] érkező énekeseknek¹⁷⁹ negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen este 1 magyar dénárt adtam gyertyákért a konyhára.

Hasonlóképpen Szent Mihály napján [szept. 29.], ½ forintot adtam Pál doctor úr keze által a herceg úrhoz kérréssel érkező szerzeteseknek.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 6 magyar dénárt adtam a kocsisnak szalmára a kocsikra.

¹⁷⁹ „de Sancto Petro”, Sancti Petri monachi= Fratres Sancti Francisci de Pest. Estei Hippolit püspök egri számadásai 1500–1508. Közzéteszi: E. Kovács Péter. Eger, 1992. névmutató. Vagy a pesti obszerváns ferences kolostorról van szó, amit 1253–1260 között alapítottak Veronai Szent Péter tiszteletére vagy a fehérvári, Szent Péter tiszteletére alapított társaskápt.-ról. Romhányi, 2000. 51, 61. o.

Hasonlóképpen Szent Jeromos napján, pénteken [szept. 30.], negyedforintot adtam Choczymowski keze által énekeseknek a Szent Szűz monostorból.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a szegényeknek 5 magyar dénárt adtam ispotályra.

Hasonlóképpen 83 magyar dénárt adtam egy hétre való ruha, abroszok és evőeszközök megtisztítására.

Hasonlóképpen az aranyművesnek Budán, egy díszes zabla ezüsttel való újraaranyozására, Oczyeski 40 magyar dénárt adott, akinek megadtam azt.

Hasonlóképpen ½ forintot adott [ti. Oczyeski] új kerékre a díszes kocsihoz, mivel a régi még útközben eltört. Megadtam neki.

Budán

Hasonlóképpen Szent Ferenc napján, kedden [okt. 4.], a prandium után, 30 magyar dénárt adtam az összes iskolából érkező énekeseknek.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Chroborski keze által negyedforintot adtam azoknak a parasztoknak, akik lerakták a herceg úr pincéjébe a szerémi püspök mustját.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 10 magyar dénárt adtam Wyrzbyatanak cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 8 magyar dénárt adtam Kozlowski-nek cipőre.

Hasonlóképpen az első éjszaka, amikor Budára menet [elhagytuk] Fehérvárt, a vendéglátónak, ahol a herceg úr megszállt, Miklós úr 1 forintot adott aranyban, akinek visszaadtam.

Hasonlóképpen ugyanezen az éjszakán, a szolgáknak borra, valamint a lovaknak szalmára, összességében 36 magyar dénárt költött,¹⁸⁰ amit megadtam neki.

Hasonlóképpen ugyanezen az éjszakán, a herceg úr parancsára Chroborski ½ forintot adott szalmára a vendéglátónak. Megadtam neki.

Hasonlóképpen szombaton [okt. 1.],¹⁸¹ Fehérvárról elindulva Oczyeski, aki más úton ment a kocsikkal és a lovakkal, mint a herceg úr, mivel nem volt ott a számtartó, ételre¹⁸² és a szolgák egyéb kiadásaira 2 forintot költött aranyban és 60 magyar dénárt. Megadtam neki.

¹⁸⁰ Itt sem szerepel név, de nagyon valószínű, hogy az előbbi *Miklós úrról* van szó.

¹⁸¹ Divéky helytelenül okt. 2-ra datálta. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 170. o.; Szentpétery, 1958. 6. naptár.

¹⁸² „ad digeria” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 170. o.

Hasonlóképpen Szent Ferenc másnapján, szerdán [okt. 5.], 1 forintot adtam meleg fürdőre, ahol a herceg úr megfürdött.

Hasonlóképpen 4 magyar dénárt adtam a szolgálknak szögek beverésére.

Hasonlóképpen 16 magyar dénárt adtam füstölőszerre a patikában.

Hasonlóképpen 1 magyar dénárt adtam Schidor-nak szappanra Byelik kutyá megfürdetéséhez.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon negyedforintot adtam az öreg Czurilo hegedűsnek cipőre.

Hasonlóképpen egy szolgának 2 magyar dénárt adtam söprűre az udvar kisöpréséhez.

Hasonlóképpen csütörtökön [okt. 6.], mivel a királyi számtartó nem adott kenyeret a kamarásoknak, adtam 5 magyar dénárt.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, mivel a herceg úr a királlyal és más vendégekkel lakomázott, Schidlowyecski Miklós úr kenyérre, borra és gyümölcsökre – a herceg úr asztalához – 19 magyar dénárt költött, akinek megadtam azt.

Hasonlóképpen Oczyeski keze által negyedforintot adtam a herceg úrhoz kéressel érkező, írástudó¹⁸³ beteg parasztnak.

Hasonlóképpen Fehérváron, Jurek küldönc 36 magyar dénárt költött selyem övre a herceg úr ujjas mellényéhez, valamint annak megvásolásáért és az ujjas mellény javításához negyed vörös damaszkiszövetre. Megadtam neki.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 10 magyar dénárt adtam Maczyereknek cipőre.

Hasonlóképpen pénteken [okt. 7.], 2 forintot adtam Ozarowski keze által a nyitrai püspök úr¹⁸⁴ szolgájának, aki három angol kutyát hozott a herceg úrnak.

Hasonlóképpen 6 magyar dénárt adtam Kulik-nak szíjakra az üstdob körülkötéséhez.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a herceg úr parancsára negyedforintot adtam három, török fogságból menekülő ruténnek.

Hasonlóképpen szombaton [okt. 8.], a Szent István monostorból való fekete szerzeteseknek,¹⁸⁵ akik szőlőfürtöket hoztak a herceg úrnak, negyedforintot adtam.

¹⁸³ „*rustico literato*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 171. o.

¹⁸⁴ Bácskai Miklós nyitrai püspök (1501–1503). Fógel, 1913. passim.

¹⁸⁵ Budán állt az ágostonrendiek Szent István protomártír tiszteletére alapított kolostora. Romhányi, 2000. 16. o.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 3 magyar dénárt adtam a bolondnak borbélyra.

Hasonlóképpen Szent Dénes vasárnapján [okt. 9.], a herceg úrhoz érkező királyi síposoknak, amíg vendégeink voltak, 4 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a királyné síposainak, akik a herceg úrhoz érkeztek, 2 forintot adtam aranyban.

Hasonlóképpen hétfőn, az *er Arteque Calx* szótagban [okt. 10.], a számtartónak a konyha vezetésére 5 forintot adtam aranyban, mivel a királyi számtartó keveset adott neki.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a herceg úr parancsára 3 forintot adtam a prandium után a királyi udvarból réz bottal¹⁸⁶ és wopi-val¹⁸⁷ a herceg úrhoz érkező követnek.

Hasonlóképpen szerdán [okt. 12.], ½ forintot adtam Czurilko-nak puska-porra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 3 forintot adtam aranyban a herceg úr parancsára Appollinusznak, a király históriásának, a cseh kancellár udvarnokának.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam a bolondnak öve javíttatására.

Hasonlóképpen a Hedwig napja előtti csütörtökön [okt. 13.], Kolowrott úr bolondjának, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 10 magyar dénárt adtam Nyeskowski-nek cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a herceg úr parancsára 1 forintot adtam egy horvátnak rokona kiváltására a török fogságból.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 3 forintot adtam Starosczyz-nek a herceg úr parancsára, mivel vissza kellett mennie Almániába,¹⁸⁸ az ögrófhöz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, a herceg úrhoz érkező hegedűsöknek ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Chroborski keze által negyedforintot adtam a királytól kapott mustos edények leviteléért a herceg úr pincéjébe.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon ½ forintot adtam a herceg úrnak játéokra.

Hasonlóképpen Hedwig napján, szombaton [okt. 15.], 2 forintot adtam a herceg parancsára egy pozsegai horvát írástudónak, aki kéréssel érkezett a herceghez, török fogságból való kiváltását kérve.

¹⁸⁶ „cum baculo [a]jeneo” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 171. o.

¹⁸⁷ „cum wopi” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 171. o.

¹⁸⁸ Másnéven Alemánia, a Német-Római Birodalom. Történelmi Világlasz, 1997.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Hanus kovácsnak 1 forintot adtam vasra patkószögekhez.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam a kovácsnak egy ló orvosságáért.

Hasonlóképpen ugyanezen a szombaton [okt. 15.], 1 forintot adtam meleg fürdőre, ahol a herceg úr megfürdött.

Hasonlóképpen 4 magyar dénárt adtam a bolondnak fürdőre Karwatt-tal.

Hasonlóképpen 4 magyar dénárt adtam a szolgálknak, szögek beverésére a fürdőhöz.

Hasonlóképpen Byeliczek kutya megfürdetéséhez 1 magyar dénárt adtam Schidor-nak szappanra.

Hasonlóképpen [Szent] Gál napján, vasárnap [okt. 16.], 1 forintot adtam [azoknak] a diákoknak, [akik] a királlyal érkeztek a herceghez a Boldogságos Szűz [plébániatemplomból].¹⁸⁹

Hasonlóképpen hétfőn [okt. 17.], Chroberski keze által ½ forintot adtam meleg vízre az ezüst asztali készlet és a kanalak elmosásához.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon ½ forintot adtam [azoknak] a diákoknak, [akik] a királlyal érkeztek a herceghez a Szent Mária Magdolna [plébániatemplomból].¹⁹⁰

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam Skothnyczki-nek cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam Migdal-nak cipőre.

Hasonlóképpen Szent Luca napján, kedden [okt. 18.], 10 magyar dénárt adtam a papnak a herceg úr színe előtt tartott miséért.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam ifjabb Mazurek-nek cipőre.

Hasonlóképpen Maczyeyek keze által 12 magyar dénárt adtam ólomgolyóra a herceg úr puskájához.

Hasonlóképpen csütörtökön [okt. 20.], 10 magyar dénárt adtam kenyérért a herceg úr asztalára, mivel nem adtak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Oczyeski keze által ½ forintot adtam Kulik-nak foglalólul a dobozhoz való vánkosra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 1 forintot és 10 magyar dénárt adtam két üvegre Chroberski keze által, az egyiket a herceg számára, a másikat a vendéglátóknak, [üvegenként] 60 magyar dénárt.

¹⁸⁹ „*de Beata Virgine*” valószínűleg a Boldogságos Szűz tiszteletére épült plébánia templom, a mai Belvárosi Templom. Budapest Enciklopédia, 1981.

¹⁹⁰ „*de Sancta Maria Magdalena*” valószínűleg a 13.sz.-ban épült Mária Magdolna-templom. Budapest Enciklopédia, 1981.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Hanus kovácsnak 1 forintot adtam aranyban szénre, ami [ti.a forint] csak 80 magyar dénárt ért, mivel nagyon kis súlyú volt.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 3 magyar dénárt adtam Czys-nek kenderre.

Hasonlóképpen a Simon és Júdás napja előtti szombaton [okt. 22.], 1 forintot adtam meleg fürdőre, ahol a herceg úr megfürdött.

Hasonlóképpen 4 magyar dénárt adtam a szolgálknak szögek beverésére.

Hasonlóképpen 1 magyar dénárt adtam Schidor-nak szappanra Byeliczek kutya megfürdetéséhez.

Hasonlóképpen 12 magyar dénárt adtam zabra a kamarások lovainak, akik a kardinális úrtól levéllel érkeztek.

Hasonlóképpen másnap, vasárnap [okt. 23.], 9 magyar dénárt adtam az Alamizsnás Szent János kápolnából a herceghez kéressel érkező szegényeknek.

Hasonlóképpen 2 magyar dénárt adtam a patikában szobafüstölőre, mivel újonnan fűtötték fel a szobát¹⁹¹.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, egy szolgának 2 magyar dénárt adtam söprűre az udvar kisöpréséhez.

Hasonlóképpen egy török fogságból menekülő asszonyt, aki János Albert moldvai hadjárata¹⁹² alkalmával esett fogságba, mivel kéressel érkezett a herceghez, negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen egy idegennek a kincstárterem megjavítására és selyemre 8 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen Simon és Júdás napján, csütörtökön [okt. 28.]¹⁹³, a herceg színe előtt tartott miséért 10 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen Schidlowyecski Miklós úr negyedforintot adott a hercegnek játékra, akinek visszaadtam azt.

Hasonlóképpen Rachembargk 2 magyar dénár híján ½ forintot adott két pint malváziai borért Fehérvárott, akinek a herceg úr parancsára megadtam [a pénzt].

Hasonlóképpen Rachembargk keze által 60 magyar dénárt adtam golyóra¹⁹⁴ a herceg úr parancsára.

Hasonlóképpen Maczyeyek keze által 10 magyar dénárt adtam selyem övekre a herceg úrnak.

¹⁹¹ A füstölő a fűtessel járó füst „közömbösítésére” szolgált ebben az esetben.

¹⁹² János Albert lengyel király (1492–1502) 1497-es moldvai hadjáratairól van.

¹⁹³ Hibás keltezés, valójában pénteki nap. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 173.

o.

¹⁹⁴ Ti. játékgyölyő.

Hasonlóképpen Pál doctor úr negyedforintot adott a herceg úrnak játékra, akinek megadtam.

Hasonlóképpen Oczyeski 3 negyedforintot adott a herceg úrnak játékra. Megadtam neki.

Hasonlóképpen Kulik-nak ahhoz a ½ forinthez, amit korábban foglalóra adtak neki a vankosra, végső fizettségként ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen szombaton [okt. 29.], 4 magyar dénárt adtam a szolgának szögek beverésére a fürdőhöz.

Hasonlóképpen 6 magyar dénárt adtam füstölőszerre.

Hasonlóképpen 1 magyar dénárt adtam szappanra Bielyczek kutya megfürdetéséhez.

Hasonlóképpen a Minden Szentek napja előtti vasárnap [okt. 30.], 60 magyar dénárt adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen a Minden Szentek napja előtti hétfőn [okt. 31.], 8 forintot adtam Czedlycz temetésére ebből az összegből,¹⁹⁵ ahogy ebben feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen egy másik, ezt követő összegből, amit Jurek küldönc hozott Thurzó Györgytől 1502. vasárnapján, a *nis Quin Omne Novem* szótagban [okt. 30.], ugyanarra a temetésre 6 forintot adtam, ahogy először is, ebből az összegből [ti. adtam], így [összesen] 14 forintot adtam ugyanarra a temetésre, ahogy a feljegyzésben áll.

Beváltottak 118 forintot, [és] 110-et, mindegyiket 105 dénárért, és beváltottak 8 forintot 103 dénárért, mivel könnyűek voltak hozzátettek 6 forintot és 24 magyar dénárt.¹⁹⁶

A fenti összegzés helyes, leellenőriztem,
Schidlowyeczki Kristóf saját kezűleg aláírta.

A teljes összeg a szükséges átváltásokkal együtt 300 forintot 5 és ½ dénárt és 74-et tesz ki.

¹⁹⁵ Az az összeg, ami a következő részegység elején érkezik (okt. 30.).

¹⁹⁶ „*Cambiti sunt CXVIII flor., C et X cambiti sunt, C et V den. quilibet, et VIII flor. cambiti sunt C den. et III, quia leves erant addones, VI flor. et XXIII den. hung.*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 174. o.

Budán, 1502.

Hasonlóképpen a Minden Szentek napja előtti legközelebbi vasárnap, a *nis* *Quin Omne Novembre Leo etc.* szótagban [okt. 30.], Jurek szolga 100 forintot hozott magyar pénzben Thurzó György úrtól, mindegyik forintért 100 magyar dénár számlálандó.

Hasonlóképpen hétfőn, Minden Szentek vigiliáján [okt. 31.], közvetlenül az ez előtt [szereplő] összegből előbb Czedlycz temetésére adtak 8 forintot, [ugyancsak] ebből adtam 6 forintot, így [összességében] 14 forintot adtak az ez előtt álló összegből, ahhoz hasonlóan, ahogy a feljegyzésben áll.¹⁹⁷

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 2 forintot adtam egy horvátnak, aki kéréssel érkezett a herceg úrhoz, rokonának török fogságból való kiváltására.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon a mosónőnek, aki Budára érkezett, mivel hat hetet megszolgált, 6 forintot adtam neki, minden hétre 1 forintot.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úrhoz kéréssel érkező óbudai szerzeteseknek negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam Gyermekek szolgálóknak cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 10 magyar dénárt adtam a papnak a herceg úr színe előtt tartott miséért.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Chroborski keze által negyedforintot adtam, hogy a bort levigyék a herceg úr pincéjébe.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a herceg úr parancsára 1 forintot adtam Biero szolgának kiadásaira, mivel el kellett hagynia a házat.¹⁹⁸

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 6 forintot adtam a herceg úr parancsára Márton fegyverművesnek szolgálataiért, ahogy a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Minden Szentek napján, kedden [nov. 1.], a prandium után, a herceg úrhoz érkező királyi trombitásoknak 6 forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, ½ forintot adtam az összes iskolából a herceg úrhoz érkező énekeseknek.

Hasonlóképpen szombaton Oczyeski 1 forintot adott fürdőre, ahol a herceg úr megfürdött. Megadtam neki.

Hasonlóképpen kedden, Halottak napján, [nov. 2.]¹⁹⁹ Psonka keze által ½ forintot adtam a beteg „doctor” bolondnak kiadásaira.

¹⁹⁷ Visszaulatalás az előző rész végén ugyancsak ismertetett temetési kiadásra.

¹⁹⁸ „*dum in domum exire debuit*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 175. o.

¹⁹⁹ „*Item feria III-a, in die animarum...*” Valószínűleg elírás, feria III-a lenne helyesen. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 175. o.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Nyemyencz Leonárdnak, mivel Ra-chembargk-kal dárda-játékot kellett játszania, a herceg úr parancsára 4 forintot adtam takaróra.²⁰⁰

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 1 forintot adtam a herceg úrhoz érkező királynéi síposoknak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, néhány a konyha vezetéséhez szükséges dologra 2 forintot adtam Ferenc számtartónak.

Hasonlóképpen csütörtökön, a *Novembre Leo Marco* szótagban [nov. 3.], a prandium alatt a herceg úrhoz hegedű[jé]vel érkező Márkus hegedűsnek, a herceg úr parancsára 7 forintot adtam prémre, mivel ezt kérte a herceg úrtól.

Hasonlóképpen pénteken [nov. 4.], 10 magyar dénárt adtam a papnak a herceg úr színe előtt tartott miséért.

Hasonlóképpen ½ forintot adott Czurilko a herceg úrnak játékra, akinek visszaadtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, visszaadtam Oczyeski-nek azt az 1 forintot, amit hosszabb ideje a herceg úr lovainak szalmára adott.

Hasonlóképpen mivel a király számtartója nem adott kenyéret a herceg asztalára, 10 magyar dénárt adtam kenyérre Chroborski keze által.

Hasonlóképpen Szent Imre napján, szombaton [nov. 5.], a prandium után, a herceg úrhoz érkező énekeseknek negyedforintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam Jankowski-nak cipőre.

Hasonlóképpen vasárnap, Szent Leonárd napján [nov. 6.], a herceg úr parancsára Wlango szolgálo utazására 10 forintot adtam, amikor eltávozott a hercegtől.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 3 magyar dénárt adtam gyertyára, mivel a királyi számtartó nem adott.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Chroborski keze által 10 magyar dénárt adtam kenyérért a herceg úr asztalára, mivel az említett királyi számtartó nem adott.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, az étkezés után a herceg úrhoz érkező királyi orgonistának, Grimek-nek, 1 forintot adtam.

Hasonlóképpen kedden, Minden Szentek oktaváján [nov. 8.], Chroborski keze által 16 magyar dénárt adtam a vacsoránál és a reggelinél a szolgálknak kiosztandó kenyérre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon ½ forintot adtam füstölőszerre, mivel újonnan fűtöttek be a szobába.

²⁰⁰ A takaró a dárda-játék kelléke, védelemül szolgál.

Hasonlóképpen ugyanezennek a napnak estéjén 1 forintot adtam Maczyeyek keze által a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen szerdán [nov. 9.], 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 3 forintot adtam Oczyeski keze által zabra, hogy osszák szét a herceg úr lovainak, mivel a király napokon keresztül nem adott.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 1 forintot adtam Oczyeski keze által szalmára a király lovainak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen este, Maczyeyek keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen Szent Márton vigiliáján, csütörtökön [nov. 10.], 10 magyar dénárt adtam a herceg úr színe előtt tartott miséért.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen Szent Márton napján, pénteken [nov. 11.], 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre.

Hasonlóképpen 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak fakorsókra, amikor vizet hordtak az udvar takarításához.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, a herceg úrhoz a nagyobb budai templomból²⁰¹ érkező énekeseknek ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, negyedforintot adtam egyszerű éneket éneklő énekeseknek.

Hasonlóképpen szombaton, Szent Márton másnapján [nov. 12.], Oczyeski-nek, aki a herceg úrnak 1 forintot adott játékra, megadtam azt.

Hasonlóképpen Schidlowyecski Miklósnak, aki 20 magyar dénárt adott a herceg úrnak játékra, megadtam azt.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz.

Hasonlóképpen 3 magyar dénárt adtam a szolgálknak szögek beverésére a fürdőhöz.

²⁰¹ A budai Boldogasszony plébániatemplomról van szó a szövegben, ahogyan Divéky is megjegyzi. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 177. o.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, szombaton, 1 forintot adtam meleg fürdőért, ahol a herceg úr megfürdött.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen vasárnap, Bereck napján [nov. 13.], 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, Czuriiko keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen hétfőn [nov. 14.], 10 magyar dénárt adtam Wyrzbyatha-nak cipőre.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam Gyernek-nek cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz.

Hasonlóképpen Pál doctor úr, a herceg úr parancsára, 3 forintot és 14 magyar dénárt adott aranyban a herceg úrhoz kéressel érkező óbudai szerzeteseknek. Megadtam neki.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Oczyeski keze által 1 forintot adtam kantárra a különös járású ló²⁰² számára, amit Thurzó úr, fehérvári prépost²⁰³ adott a herceg úrnak.

Hasonlóképpen a szolgálégynek, aki ugyanazt a lovat lovagolta, 5 magyar dénárt adtam.

Hasonlóképpen ugyanezen az estén Maczyek keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen kedden [nov. 15.], Szent Pál monostorából²⁰⁴ a herceg úrhoz gyümölcsökkel érkező szerzeteseknek 1 forintot adtam prémre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 16 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam a herceg színe előtt tartott miséért.

²⁰² „*equi ambulatois*”, hasonló a poroszkáláshoz, amikor is a ló azonos oldali lábai egyszerre érnek talajt.

²⁰³ Bethlenfalvi Thurzó Zsigmond székesfehérvári prépost (1501–1503). Főgel, 1913. passim.

²⁰⁴ Valószínűleg pálosok az 1290-es években alapított budaszentfőrinci kolostorból. Török, 1990. 83. o.; Romhányi, 2000. 16. o.

Hasonlóképpen ugyanezen az estén, Maczyeyek keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam gyertyára, hogy azokat szétosszák, mivel a királyi számtartó nem adott.

Hasonlóképpen szerdán [nov. 16.], 16 magyar dénárt adtam a szolgáltnak kenyérre a prandiumhoz és a vacsorához.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, Ozarowski keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Oczyeski keze által 5 forintot adtam a kerékgyártónak új kerekekért.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 10 magyar dénárt adtam cipőre idősebb Mazurek-nek.

Hasonlóképpen este, 4 magyar dénárt adtam gyertyára, hogy szétosszák, mivel nem adtak.

Hasonlóképpen ugyanezen az estén, Maczyeyek keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen csütörtökön [nov. 17.], Buda külvárosából a herceg úrhoz kérrrel érkező karmelita szerzeteseknek²⁰⁵ ½ forintot adtam.

Hasonlóképpen 16 magyar dénárt adtam a szolgáltnak kenyérre a vacsorához.

Hasonlóképpen este, Maczyeyek keze által 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen 3 magyar dénárt adtam a szolgáltnak gyertyára.

Hasonlóképpen Szent Erzsébet vigiliáján, pénteken [nov. 18.], 8 magyar dénárt adtam a szolgáltnak kenyérre a prandiumhoz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 6 magyar dénárt adtam egy köteg papírért a kincstárhoz.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam ifjabb Mazurek-nek cipőre.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Miklós szűcsnek 12 magyar dénárt adtam selyemszövetre az új skarlát lovaglótunika kibéleléséhez.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 8 magyar dénárt adtam cipőre Mygdal-nak.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Hanus kovácsnak 1 forintot adtam, hogy a lovakat megpatkolja az útra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 1 forintot adtam a kovácsnak acélra.

²⁰⁵ Az 1372-ben alapított budai karmelita kolostor szerzeteséről van szó. Magyar Katolikus Lexikon; Romhányi, 2000. 16. o.

Hasonlóképpen 3 magyar dénárt adtam a szolgálknak gyertyára.

Hasonlóképpen Erzsébet napján, szombaton [nov. 19.], 16 magyar dénárt adtam a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz és az ebédhez.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, a prandium után, Ozarowski keze álta 1 forintot adtam a herceg úrnak játékra.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, szombaton, 3 forintot adtam Hanusbot kiadásaira, mivel Opáviába küldték levéllel.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, 3 negyedforintot adtam annak a futárnak a kiadásaira, aki levéllel érkezett a herceg úrhoz Glogoviából, mivel vissza kellett mennie.

Hasonlóképpen Mária bemutatásának a vigiliáján, vasárnap [nov. 20.], ½ forintot adtam egy olasznak, aki épületek rajzait adta a hercegnek.²⁰⁶

Hasonlóképpen Ozarowski keze által 16 magyar dénárt adtam a hercegnek kis lakatra a [háló]kamrá[já]hoz.

Hasonlóképpen Oczyeski keze által 10 magyar dénárt adtam a vargának takaróra a kocsis nyergéhez.

Hasonlóképpen 6 magyar dénárt adtam [a vargának] a papok kocsijához való szövetért.

Hasonlóképpen 17 magyar dénárt adtam Jurek küldöncnek, aki kifizette a herceg ingeihez szükséges dolgokat.

Hasonlóképpen 60 magyar dénárt adtam Chroberski keze által egy új üvegért a herceg új asztalára.

Hasonlóképpen 10 magyar dénárt adtam szíjakra, hogy a ládákat, amiket a szekereken szállítottak, kössék körül velük.

Hasonlóképpen 6 ½ forintot adtam Oczyeski keze által két új zabla ezüstözésére, három hüvelyre és más szükséges dolgokra a lovakhoz.

Hasonlóképpen 16 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által új kerekek készítésére az italszállító kocsihoz.

A fenti összeg helyes, leellenőriztem,
Schidlowyczki Kristóf saját kezűleg aláírta.

²⁰⁶ Ezeket a rajzokat feltehetőleg az 1499-ben leégett krakkói királyi vár újjáépítési munkálatainál használhatták fel. Zsigmond csak nemrég tért vissza Krakkóból bátyja temetéséről. Divéky Adorján: Magyarország szerepe a lengyel renaissanceban. Archéológiai Értesítő. 1910. 6. o.

Budán, 1502.

Hasonlóképpen Erzsébet napján, pénteken, az *Eli Pre Ce* szótagban [nov. 19.],²⁰⁷ amikor a herceg úr Sziléziába²⁰⁸ készült, 900 forintot hozott Jurek küldönc magyar pénzben Thurzó Györgytől, 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. A 900-on felül – azzal egyidőben – egy másikhoz 100-at hoztak ezelőtt az összeg előtt, amiről adtak egy bizonylatot.²⁰⁹

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, amelyen az összeg érkezett, Kristóf úrnak szolgálataiért, valamint lovai [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 40 forintot, 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Schidlowyeczi Miklósnak szolgálataiért, valamint lovai [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 30 [forintot], 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon Sednyczi-nek szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Nyemyencz-nek szolgálataiért, valamint három lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 15 [forintot], 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Chroberski-nek szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Pustotá-nak szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálendő mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

²⁰⁷ Ahogy Divéky is megjegyzi hibás keltezés, ugyanis Erzsébet napja szomatra esik. A keltezés kétféleképpen van megadva: „*Item feria VI-a, in die Elizabeth in illa syl-laba Eli Pre Ce...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 180. o.

²⁰⁸ Szilézia a Cseh-, a Lengyel- és a Magyar Királyság által határolt terület, később Zsigmond hercegsége. Történelmi Világtalasz, 1997.

²⁰⁹ „...super que novem C pariter ad aliud C statim ante hanc summam portatum, data est una quittatio.” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 180. o.

Hasonlóképpen Swolski-nak szolgálataiért, valamint lovai [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Dumski-nek szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Psonká-nak szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Czedlycz-nek szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más szolgáló kamarások is kaptak lovakra, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Czurilko-nak szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más szolgáló kamarások is kaptak lovakra, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Miklósnak szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más kamarások is kaptak, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Zupka-nak szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], ugyanis mások is kaptak, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Oczyeski Miklósnak szolgálataiért, valamint öt lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 25 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Labancz-nak szolgálataiért, valamint öt lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 25 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis mások is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Stadniczki-nek három lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 15 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Myrzewski-nek szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Sczasny-nak szolgálataiért, valamint hat lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 30 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Miskowski-nak szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Wyelogliowski-nak szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis mások is kaptak, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Gyerstorff-nak szolgálataiért, valamint három lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 15 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis mások is kaptak, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon, Stankier-nek szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Rachembargk-nak szolgálataiért, valamint hat lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 30 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis mások is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Swiderski-nek szolgálataiért, valamint két lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 10 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Pothoczki-nak szolgálataiért, valamint öt lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 25 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Lesczynski Rafaelnek szolgálataiért, valamint öt lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 25 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen Chlewyczki-nek szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Zalewski-nek szolgálataiért, valamint három lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 15 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Vinverd-nek szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 5 forintot adtam, [azaz összesen] 20 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen Kuná-nak szolgálataiért, valamint négy lova [ellátására lovanként] 10 forintot adtam, [azaz összesen] 40 [forintot], 100 magyar dénár számlálандó mindegyik forintért. Ugyanis más udvarnokok is kaptak, ahogy az udvarnokok feljegyzésében áll. Először itt kezdtem neki pénzt adni.²¹⁰

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 15 forintot adtam Pál doktornak.

Kamarások

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Schidlowieczki Mártonnak.

Hasonlóképpen 4 forintot adtam Ozarowski-nak az ő szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 4 forintot adtam Czolo-nak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Lypnyczki-nek szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Wawrzyniecz-nek szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Karwatt-nak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Szolgák

Hasonlóképpen 1½ forintot adtam idősebb Mazurek-nek.

Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Smolik-nek.

²¹⁰ A számadásokban korábban nem szerepel a neve és később sem, feltehetőleg ekkor kerül a herceg udvarába Kuna, további sorsa nem ismert.

Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Choczymowski-nak.
Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Balyczki-nek.
Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Crzyczki-nek.
Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Rachembark-nak.
Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Kokorzynski-nek.
Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Lypniczki-nek.
Hasonlóképpen 1½ forintot adtam Nyeskowski-nek.
Hasonlóképpen 1½forintot adtam Krupski-nek.

Szolgaleányek

Hasonlóképpen 1 forintot adtam Wyrzbyata-nak.
Hasonlóképpen 1 forintot adtam Mygdal-nak.
Hasonlóképpen 2 forintot adtam Myedzyrzeczki-nek.
Hasonlóképpen 1 forintot adtam Gyermeknek.
Hasonlóképpen 1 forintot adtam ifjabb Mazurek-nek.
Hasonlóképpen 1 forintot adtam Jankowski-nek.
Hasonlóképpen 1 forintot adtam Koslowski-nek.
Hasonlóképpen 1 forintot adtam Skothnyczki-nek.
Hasonlóképpen 2 forintot adtam az orgonistának.
Hasonlóképpen 3 forintot adtam Maczyey Karwatt-nak.

Trombitások

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Barthel-nek, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Vitek-nek, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Thyluka-nak, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Györgynek, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Wykyel-nek, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Jurgi-nak, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Kulik dobosnak, mivel mások is kaptak.

Szakácsok

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 3 forintot adtam Vanczlaw szakácsnak, szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Gábornak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Thomek-nek szolgálataiért és prémre,²¹¹ ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Janek-nek szolgálataiért és prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Chlebyecz-nek szolgálataiért és prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Chlebyecz-nek szolgálataiért, ahogyan prémre is, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 1 ½ forintot adtam Drasny-nak szolgálataiért és prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Chczebrzny Andrásnak szolgálataiért és prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Számtartók

Hasonlóképpen 3 forintot adtam Ferencnek szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Olbricht-nak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Lovászok

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Drap-nak szolgálataiért és prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Lőrincnek szolgálataiért és prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Maczyek-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Mikolayecz-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

²¹¹ „...ad suum servitium et cum pellicio dedi...”. Zsigmond herceg számadásai. 1914. 184. o. Feltételezésem szerint a tél beállta miatt kapnak prémeket, esetleg valamiféle természetbeni fizetség lehet.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Daskyel-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Kaczká-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Maczyey-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Smodzyn-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Kocsisok

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 2 forintot adtam Piscek-nek, ahogyan más kocsisoknak is, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Maczyey-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Orzeseknek-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam a vargának, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Wyrwa-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Dorsz-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Maczny-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Wawrzyniecz-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Sobyenski-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Schimek abrakosztónak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Mesterek

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 2 forintot adtam a kovácsnak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen ugyanezen készülődéskor 2 forintot adtam a szücsnek szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Márton fegyverművesnek szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam a borbélynak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Egyéb szolgák²¹²

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Czys-nek, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Dria-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Kristóf kenyérosztónak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Schidor-nak, egyet szolgálataiért, a másikat prémre, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam István szolgának.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Byero szolgának.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Péter vadásznak.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam a puskaművesnek szolgálataiért.

Hasonlóképpen ugyanezen utazáskor 6 forintot adtam az orvos doctornak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 5 forintot adtam Zamboczki-nek szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 6 forintot adtam János papnak szolgálataiért.

Hasonlóképpen 6 forintot adtam az írődeáknak szolgálataiért, ahogy ebben a feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 24 forintot adtam skarlát [szövetre] a herceg lovagló hucájához²¹³ Jurek küldönc keze által.

Hasonlóképpen 30 mérő manduláért, 8 mérő gyömbérért, 2 mérő szegfűszegért, 15 mérő cukorért, 20 mérő fügéért, 10 mérő kapribogyóért,²¹⁴ 2 mérő fahéjért, 5 mérő nagy[szemű] mazsolaszőlőért, 10 mérő oliváért, összesen 20 forintot és 25 magyar dénárt adtam Zalewski keze által, ahogyan a részletes feljegyzésben áll.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam a patikában füstölőszerért az útra.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam a patikában vörös tintára, hogy vörösre [fessék vele] a lámpákat és gyertyára.

Hasonlóképpen 13 forintot és negyedforintot adtam a patikában 40 nagy lámpáért, 30 gyertyáért éjszakára és 60-ért [ti. gyertyáért] a vacsorához és az oltárra. A cédulát csak a herceg látta.

²¹² „*Officiati*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 186. o.

²¹³ Hacuka: „hosszú felső öltözet, palásthoz hasonló ujjakkal.” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 226. o.

²¹⁴ „*X libris capari*” Zsigmond lengyel herceg számadásai. 1914. 186. o.

Hasonlóképpen 3 ½ forintot adtam a mosónőnek bér gyanánt, amit eddig megszolgált, ahogy annak a feljegyzésében áll.

Hasonlóképpen 7 ½ forintot adtam Chroborski keze által 12 üvegért a herceg asztalára.

Hasonlóképpen 9 forintot és 40 magyar dénárt adtam Jurek küldönc keze által 5 [féle] színért a herceg ingeihez.²¹⁵

Hasonlóképpen 7 forintot és 70 magyar dénárt adtam Jurek küldönc keze által a királyné bolondjának 7 rőf kelmére, rőfönként 1 forintot és 10 magyar dénár [volt].

Hasonlóképpen 1 ½ forintot és 10 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által 4 kantárra a herélt lovak számára, [kantáronként] 40 magyar dénárt.

Hasonlóképpen 9 magyar dénárt adtam új hevederre a nyergekhez.

Hasonlóképpen 60 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által két zablára és másik 2 zablára.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam Oczyeski keze által a lovászoknak és a kocsisoknak lóvakaróra.

Hasonlóképpen 2 forintot és 9 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által a kovácsnak 5 kovácsolt kerékért.

Hasonlóképpen 60 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által 11 zablára, amiket az ígáslovaknak javítottak meg.

Hasonlóképpen 60 magyar dénárt adtam Oczyeski keze által mellszjira a nyergekhez és egy takaróra a herceg nyergéhez.

Hasonlóképpen hétfőn, Mária bemutatásának napján [nov. 21.], 1 forintot adtam a herceghez vacsora után érkező Almánusz hegedűsnek.

Hasonlóképpen 40 magyar dénárt adtam kenderre a kupák bevonásához.

Hasonlóképpen 9 magyar dénárt adtam Pyscek kocsisnak zsírra.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam a herceghez dobbal és síppal érkező gyalogos katonáknak.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam Karwatt kiadásaira, aki előrement a szállást elrendezni.

Hasonlóképpen ugyanezen a napon 16 magyar dénárt adtam Chroborski keze által a szolgálknak kenyérre a prandiumhoz és a vacsorához.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam Psonka udvarnoknak prémre, aki elrendezte a legutolsó kamarások asztalát.²¹⁶

Hasonlóképpen 1 ½ forintot adtam Pál szolgának a herceg parancsára.

²¹⁵ Ezek a színek valamiféle színezőanyagok lehettek, amikkel a herceg ingeit festették színesre.

²¹⁶ „...qui mensam disponebat cubiculariis ultimis ad pellicium dedi” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 187. o.

Hasonlóképpen 10 forintot adtam Ferenc számtartónak, hogy elintézzé a konyhai dolgokat az útra.

Hasonlóképpen 30 magyar dénárt adtam kenderre másodsor, mivel nem volt elég az eddigi.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam Ostolski keze által a régi üstök megjavítására.

Hasonlóképpen 24 magyar dénárt adtam disznósültért a herceg asztalára.

Hasonlóképpen 23 magyar dénárt adtam Karlaczkí úr által hordóra, amibe a tokhalakat tették.

Hasonlóképpen 11 magyar dénárt adtam sóra, ugyanazoknak a tokhalaknak a besózásához.

Hasonlóképpen 55 magyar dénárt adtam istrángért az útra.

Hasonlóképpen ½ forintot adtam Oczyeski keze által olajra a kenőcshöz.

Hasonlóképpen 1 forintot és negyedforintot adtam Oczyeski keze által lópokróra a herceg „nagy lova”²¹⁷ számára.

Hasonlóképpen 20 magyar dénárt adtam egy másik lópokróért.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam egy lónak a zablájára, amit mellékesen Thurzó úr adott a hercegnek.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam Chroborski keze által szövetre az ezüst asztalkészlet fényesítéséhez.

Hasonlóképpen 2 forintot adtam Bartel trombitásnak sípokra a herceg parancsára.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam új ládára lámpások és más gyertyák szállításához.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam idősebb Karuatt szolgának.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam a kis szolgának cipőre.

Hasonlóképpen 26 magyar dénárt adtam az apródok²¹⁸ által egy naptárért.

Hasonlóképpen 1 forintot adtam a Szent János monostorából²¹⁹ való bernardinusoknak, akik a herceghez érkeztek.

Hasonlóképpen Mária bemutatásának napján [nov. 21.], a prandium után, 1 forintot adtam a hercegnek játékra Maczyeyek keze által.

Hasonlóképpen negyedforintot adtam cipőre a herceghez érkező öreg Czurilónak.

²¹⁷ „*ad equum magnum domini principis*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 188. o.

²¹⁸ „*Item pro indicio anni a minutionibus...*” Zsigmond herceg számadásai. 1914. 188. o.

²¹⁹ Az 1270 előtt alapított budai Szent János obszerváns ferences kolostor. Magyar Katolikus Lexikon; Romhányi, 2000. 16. o.

Hasonlóképpen negyedforintot és 3 magyar dénárt adtam tűzifára, hogy fel-fűtsék a szobát, ahol a kamarások és a szolgák készültek [az útra], mivel hideg volt.

A fentebbi összeg helyes, figyelmesen leellenőriztem
Schidolwyczki Kristóf saját kezűleg aláírta.

Pénznemek és mértékek

1 aranyforint = 100 dénár = 33 garas

1 ortt. = negyedforint = 25 dénár

Hosszmérték:

1 mérföld = 8353,6 m

1 vég = vászon 28 m; posztó 20 m

1 rőf = 62,52 cm

Híg úrmérték:

1 pint = 1,67 l

Súlymérték:

1 lat, loth = 4 nehezék; 1,5–1,9 dkg

1 font, libra, mérő = 32lat; 0,49–0,61 kg

Bibliográfia

- Bálint Sándor: Ünnepi Kalendárium (1–3. kötetek). Szeged, 1998.
- Bertényi Iván: A történelem segédtudományai. Budapest, 1998. 241–249. o.; 331–349. o.
- B. Nyáry Albert: Az esztergomi érsekség és egeri püspökség számadási könyvei a XV–XVI. századból. Századok. 1. (1867.) 378–384. o.
- Bogdán István: Magyarországi úr-, térfogat-, súly- és darabmértékek 1874-ig. Budapest, 1991.
- Budapest Enciklopédia. Budapest, 1981. Főszerkesztő: Tóth Endréné.
- Divéky Adorján: Az 1494. évi lőcsei fejedelmi kongresszus. Lőcse, 1913.
- Divéky Adorján: Magyarország szerepe a lengyel renaissanceban. Archaeológiai Értesítő. 1910. 1. füzet. 1–9. o.
- Divéky Adorján: Zsigmond lengyel herceg II. Ulászló udvarában. Századok. 48. (1914.) 449–463. o., 562–576. o.
- Csízó vagyis a csillagászati tudománynak rövid és értelmes leírása. Budapest, 1986.
- Engel Pál: Magyarország a középkor végén [elektronikus dokumentum]: digitális térkép és adatbázis.
- Estei Hippolit püspök egeri számadáskönyvei 1500–1508. Eger, 1992. Közzéteszi: E. Kovács Péter
- Fodor Ágnes: Uralkodók és dinasztiaik. Budapest, 2001.

- Fógel József: II. Ulászló udvartartása. 1913.
- F. Romhányi Beatrix: Kolostorok és társaskáptalanok a középkori Magyarországon. Pytheas, 2000.
- Kristó Gyula-Barta János-Gergely Jenő: Magyarország története Előidőktől 2000-ig. 155–166. o.; 208. o.; 213. o.
- Magyar Katolikus Lexikon. Szent István Társulat, én. Főszerkesztő: Diós István.
- Malgorzata Duczmal: Jagellonowie: Leksykon biograficzny. Krakow, 1996. 542–561. o.
- Krzysztof Szydłowiecki kancellár naplója 1523-ból. Budapest, 2004. Sajtó alá rendezte: Zombori István.
- Szentpétery Imre: A kronológia kézikönyve. Budapest, 1985.
- Török József: Szerzetes- és lovagrendek Magyarországon. Budapest, 1990.
- Vida Mária: Művészet és orvostudomány a történelmi Magyarországon. Budapest, 1994.
- Zolnay László: Data of the Musical Life of Buda in the Late Middle Ages. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 1–2. (1967.) 99–113. o.
- Zolnay László: Szeged környék néhány művelődéstörténeti emléke 1500 őszéről. *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve*. 1974–75/1 5–9. o.
- Zolnay László: Halál temetés tor a régi Pest–Budán. Budapest. 12. (1975.) 41–43. o.
- Zolnay László: Kincses Magyarország. Budapest, 1977.
- Zolnay László: Az elátkozott Buda-Buda aranykora. Budapest, 1982.
- Zolnay László: Ünnepek és hétköznap a középkori Budán. Budapest, 1983.

A tördelést a JATEPRINT,
a Bölcsészettudományi Kar Kiadványszerkesztősége véggezte
WordPerfect 8 kiadványszerkesztő programmal.

Kiadja a JATEPress
6722 Szeged, Petőfi Sándor sugárút 30–34.
<http://www.jate.u-szeged.hu/jatepress/>

Felclős kiadó: Dr. Pándi Lajos egyetemi docens
Felclős vezető: Szőnyi Etelka kiadói főszerkesztő
Méret: A/5, példányszám: 300, munkaszám: 14/2005.

1996

26. A jeruzsálemi Szent János Lovagrend regulája. [Homonnai Sarolta, Hunyadi Zsolt]
27. Az amerikai alkotmányozási vita: a föderalisták írásaiból (1787–1788). [Berkes Tímea]
28. Források a németek Szovjetunióba történő kitelepítéséről Közép-Kelet-Európából (1945–1953). [Köteles Péter]
29. Turgot: Levelek a toleranciáról. [Balázs Péter]

1997

30. Európai nemzeti kisebbségek kongresszusainak határozatai (1925–1937). [Eiler Ferenc]
31. Vikingek az angolszász krónikában. [Rimaszombati Károly] (*elfogyott*)
32. Gildas: Britannia romlásáról. [Novák Veronika] (*elfogyott*)

1998

33. AZ 1904-es szerb–bolgár szerződések. [Horváth Krisztián]
34. A Bayeux-i faliszőnyeg. [Jójiárt Júlia, Varga Vanda Éva] (a 18. sz. utánnyomása + színes melléklet) (*elfogyott*)
35. Szultáni fermán a Bolgár exarchátus megalapításáról. (1870. febr. 28.). [Horváth Krisztián]
36. A fiatal Napóleon írásai Korzikáról. [Jókai Rita]
37. Esztergom 1595-ös visszavétele a napi jelentések tükrében. [Bagi Zoltán Péter, Szász Géza]
38. Ausztria határai (Saint-Germain 1919. szept. 10.). [Eveli Péter, Dobos Erzsébet]
39. Tervezet a kereszténység leendő békéjéről (Podjebrád-béketervezet, 1464). [Karáth Tamás]
40. Törvény Skócia lefegyverzéséről (1746). [Fejér Ingrid]

1999

41. Az 1902-es orosz–bolgár katonai konvenció. [Horváth Krisztián]
42. Szemelvények Aeneas Sylvius Piccolomini „Európa” c. művéből. [Nótári Tamás]
43. Marcus Tullius Cicero M. Caelius védelmében mondott beszéde. [Nótári Tamás]

2000

44. „A Népszövetség halála”. Dokumentumok az olasz–etióp konfliktus történetéből (1935–1936). [Szélinger Balázs]
45. A szudétánemet kérdés a második világháborúban (Edvard Beneš és Wenzel Jaksch levelezése 1939–1943). [Kasza Péter]
46. Načertanije (A szerb nemzeti és külpolitika titkos dokumentuma, 1844). [Szajcsán Éva]
47. Juan Donoso Cortés: Értekezések. [Bán Mónika]
48. Napóleon trianoni dekrétuma az Illír Tartományok megszervezéséről. (1809. dec. 25.) [Pándi Eszter]
49. Dokumentumok az 1911–1912-es olasz–török háborúból. [Horváth Krisztián]

2001

50. Mary Rowlandson fogságának és szabadulásának elbeszélése. [Zámbó Ildikó]
51. Marcus Tullius Cicero Q. Ligarius érdekében mondott beszéde. [Nótári Tamás]
52. Békeszerződés az Egyesült Államok és Mexikó között (1848). [Kökény Andrea]
53. Navigatio Sancti Brendani * Szt. Brendan apát tengeri utazása. [Majorossy Judit]

2002

54. Az 1930-as görög–török barátsági és semlegességi szerződés. [Balogh Ádám]
55. John F. Kennedy és Nyikita Sz. Hruscsov levelezése a kubai rakétaválság alatt. [Simon Ágnes, Simon Eszter]
56. Korzika 1755-ös és 1794-es alkotmánya. [Tandori Mária]
57. Jugoszlávia külpolitikai dilemmája 1940-ben. [Tóth-Szenesi Attila, Szajcsán Éva]
58. Állam – Szent Unió – Skizma. [Kovács Kálmán Árpád]

2003

59. Három középkori germán törvénykönyv. [Huszár Edit]
60. Az első világháború és a spanyol semlegesség. [Pallagi Mária]
61. Edvard Beneš: Az osztrák probléma és a cseh kérdés. [Gulyás László, Halmos Tamás]
62. Johann Martin Honigberger: Napkeleti gyümölcsök. [Buczko Zsuzsanna]

2004

63. Zsebkalauz Németországhoz. [Kovács Melinda, Szilárd Balázs]
64. Sztálin és Tito moszkvai titkos találkozása. 1948. február 10. [Vukman Péter]
65. Olasz–spanyol kapcsolatok a második világháború idején. [Katona Eszter]

2005

66. A konstantinápolyi egyezmény (1800. ápr. 1.) és Ali pasa levélváltása a Jón-szigetek kormányzójával (1807–1808). [Szász Erzsébet]
67. Szemelvények Zsigmond lengyel herceg budai számadásából. [Horogszegi Zoltán, Rábai Krisztina]

Megrendelhetők (ára: 250.– Ft [a 34. szám: 500.– Ft] + postaköltség):
Pándi Lajos, SZTE BTK Történeti Intézet, 6722 Szeged, Egyetem u. 2.;
(62) 544–464; pandi@hist.u-szeged.hu